Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајчан кәнчләри

1919-чу ил октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈЧАН ЛККИ МК-нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ» — ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 126 (10755) ЧӘРШӘНБӘ АХШАМЫ, 25 ОКТЈАБР 1988-чи ИЛ. Гијмәти 3 гәпик.

ПАЈЫЗ ЧИЧӘКЛӘРИ

«Хәзәр» күлчүлүк совхозунун әмәкчиләри бешиллијин үчүнчү илини уғурлу көстәричиләрлә баша вурурлар. Күлчүләр дөвләтә 1 милјон 920 мин әдәд əвəзинә 2 милјон 37 мин әдәд тәр чичәк сатмыш, 720 килограм əвəзинә 1.200 килограм күл тохуму истеһсал едәрәк иллик плана вахтындан хејли әввәл әмәл етмишләр. Бу мүддәтдә 450 мин манат халис кәлир әлдә едилмишдир.

ҮИЛККИ-нин 70 иллик јубилеји шәрәфинә јарыша гошулан күлбечәрәнләр илин сонунадәк даһа 200 мин әдәд чичәк сатмағы вә'д етмишләр. Онлар өһдәлијә вахтында әмәл етмәк үчүн гүввәләрини сәфәрбәрлијә алмышлар.

Күлбечәрәнләрдән Гөнчә Мәммәдова, Күбра Дадашова, Расмијјә Сәфәрова, Нәилә Мәммәдова вә башгалары ишдә габагчыллыг нүмунәси көстәрирләр.

Үмумијјәтлә, тәсәррүфатын 51 һектар күл саһәсиндә 50 новдә чичәк јетишдирилир. Бу чичәкләр мүхтәлиф үнванлара — ССРИ-нин 120-дән чох шәһәринә јола салыныр.

Азад ЗҮЛАЛОҒЛУ.
Ләнкәран рајону.

ТӨҺФӘ

«Совет Азәрбајчаны» совхозунун чајбечәрәнләри дөвләтә мәһсул тәһвилинә даир иллик планы јеринә јетирмишләр. ҮИЛККИ-нин 70 иллик јубилеји шәрәфинә сосиализм јарышына гошулан әмәкчиләр индијәдәк чај фабрикинә 765 тон əвəзинә 767,1 тон «јашыл гызыл» көндәрмишләр.

Мәһсул јығымында тәсәррүфатын тәчрүбәли бригадирләриндән Теһран Не'мәтованын, Ән'ам Абдуллајевин, Ағасувар Рзајевин вә башгаларынын башчылыг етдикләри коллективләрин кәнч чајбечәрәнләри хүсусилә фәргләнмишләр.

Әмәк гәләбәсиндән руһланан совхозун чајбечәрәнләри өһдәлик һесабына мәһсул јығымыны јүксәк мүтәшәккилликлә давам етдирирләр.

И. МҮРСӘЛОВ,
Астара рајону.

ҺАМЫ КҮЛЈАЗА СӘС ВЕРДИ

Көјчај рајонундакы тикиш фабрикинин Исмајыллы шәһәриндәки филиалы бир илдир фәалијјәт көстәрир. Бурада әсасән кичик вә мәктәбјашлы ушаглар үчүн шалваллар тикилир. Коллективин 75 нәфәр үзвү вар. Онларын һамысы кәнчдир. Бу күнләрдә кечирилмиш илк комсомол тәшкилатынын һесабат-сечки јығынчағында сехин устасы Күлјаз Гәдирова комсомол тәшкилатынын катиби сечилмишдир.

Әввәлки илләрдән фәргли олараг, бу ил комсомол тәшкилатынын катиби кениш демократија вә ашкарлыг шәраитиндә сечилмишдир. Әввәла демәлијәм ки, катиблијә үч намизәд варды. Күлјаз Гәдирова, Мүшфигә Мустафајева вә Нүшабә Адыкөзәлова. Әввәлчәдән рә'ј сорғусу кечирилмиш, намизәдләрин тәрчүмеји-һалы јајылмышдыр. Сехин габагчыл ишчиләриндән И. Исрафилова, М. Шыхәлијева, И. Мәсимова вә башгалары чыхыш едәрәк Күлјазын тәшкилатчылыг бачарығындан, коллективдә газандығы һөрмәтиндән әтрафлы данышмышлар. Беләликлә, сәс чохлуғу илә Күлјаз Гәдирова сех комсомол тәшкилатынын катиби сечилмишдир.

Бир нечә кәлмә дә сехин өзү һаггында. Бу илдән е'тибарән тикиш сехи өзүнүмалијјәләшдирмә системинә кечмишдир. Гызлар чалышырлар ки, истеһсал етдикләри мәһсул илк тәгдиматдан јүксәк кејфијјәтлә гәбул едилсин.

Гадир АБДУЛӘЗИЗОВ,
Исмајыллы Рајон Комсомол Комитәсинин тә'лиматчысы.

ҺҮНӘР МЕЈДАНЫНДА

МӘҺСУЛ — 88

Сон вахтлар Е'тибар нараһат көрүнүрдү. Буну бригадир Фамил Мәммәдов да һисс еләмишди, амма мәһәл гојмурду: «Јәгин евдә-ешикдә нәсә олуб, кечиб кедәр» — дејирди.

Бир күн Е'тибар бригадирә јахынлашыб өзү мәсәләни ачды:

— Фамил, беш илдир үзүмчү ишләјирәм, мүәјјән гәдәр тәчрүбәм вар. Бунунла белә, мәни бригадирлијә ирәли чәкмәк истәдикләрини ешидәндән нараһатам. Бирдән ишин өһдәсиндән кәлә билмәдим? Онда мәнә нә дејәрләр?

Фамил Мәммәдов күлүмсәди. Е'тибарын һәјәчанлы көрүндүјүнүн сәбәбини анлады.

— Е'тибар, — деди, — гардаш дүзүнү билмәк истәсән тәклифи елә мән өзүм ирәли сүрмүшәм. Бачарығына, габилијјәтинә бәләдәм. Билирәм ки, е'тимады доғрулдачагсан. Инамлы ол!

Бригадирин сөзләри Е'тибары үрәкләндирди, шүбһәләри бир гәдәр дағылды...

Һаггында сөһбәт ачдығымыз Е'тибар Мәммәдов инди Товуз рајонундакы 26 Бакы комиссары адына совхозда комсомолчу-кәнчләр бригадасына рәһбәрлик едир. Кечән ил бригада рекорд көстәричиләр әлдә едәрәк республика үзүмчүләри арасында кечирилән сосиализм јарышында икинчи јери тутмуш вә Азәрбајчан ЛККИ МК-нын Фәхри фәрманына лајиг көрүлмүшдүр. Ачығыны десәк, бу гәләбә чохлары үчүн көзләнилмәз олду.

Доғрусу, белә сычрајыш олачағыны һеч өзүм дә көзләмирдим, — дејә Е'тибар Мәммәдов о күнү хатырлады. — Гәләбә газанмаг, бол мәһсул јетишдирмәк һеч дә асан дејил. Сағ олсун бригада үзвләри, чох зәһмәт чәкдиләр.

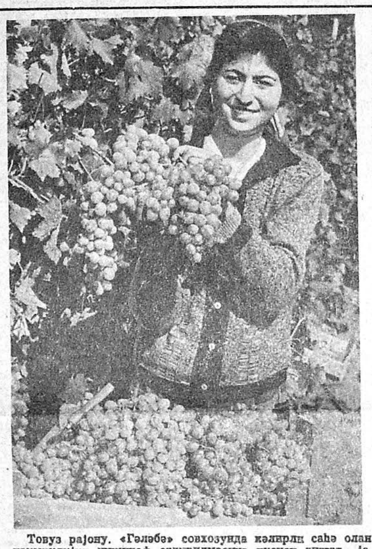
Онлар бу ил дә гәләбә естафетини һүнәрлә давам етдирирләр. Һаваларын үзүмчүлүк үчүн әлверишсиз кечмәсинә бахмајараг, мәһсул сатышына даир тапшырыглара вә сосиалист өһдәликләринә артыгламасилә әмәл етмишләр. Индијәдәк дөвләтә 244 тон плана гаршы 250 тон үзүм тәһвил верилиб. Сүфрә үзүмү көндәрилмәси үзрә мүгавилә өһдәлијинә дә артыгламасилә әмәл едилиб. Бу да фәрәһлидир ки, мәһсулун 92 фаизи јүксәк кејфијјәтлә тәһвил верилиб. Үзүм дәриминдә комсомолчулардан Камран Әкбәров, Илгар Мәммәдов, Нәчибә Исмајылова, Мәнзәр Һүсејнова хүсусилә нүмунә көстәрмишдир.

Бу наилијјәтләр һәр шејдән әввәл, коллективдәки мөһкәм әмәк интизамынын нәтичәсидир. 36 нәфәрлик әмәкчиләр аиләсиндә сәмими, ишкүзар мүһит јаранмышдыр.

Коллективин саһәсиндә диггәтимизи «ҮИЛККИ-нин ад күнү шәрәфинә дөвләтә пландан әлавә 100 тон үзүм тәһвил верәк!» шүары чәлб етди.

100 тон! Бу вәзифәнин нә гәдәр чәтин вә мәс'улијјәтли олдуғуну Е'тибаркил јахшы баша дүшүрләр. Шәрәфли вәзифәни јеринә јетирмәк үчүн бригада үзвләри һәр бир иш саатыны, һәр бир иш күнүнү үзүм јығымы саһәсиндә бөјүк гәләбә илә баша вурмаға чалышырлар.

Әнтигә ЈУСИФГЫЗЫ,
С. М. Киров адына АДУ-нун тәләбәси.

Товуз рајону. «Гәләбә» совхозунда кәлирли саһә олан үзүмчүлүјүн инкишаф етдирилмәсинә хүсуси диггәт јетирилир. Бурада аилә подраты илә ишләјәнләрин сајы кетдикчә артыр. Габагчыл подратчылардан бири дә Ирадә Бајрамовадыр. Онун ады һәмишә сосиализм јарышынын галибләри сырасында чәкилир. Шәкилдә: И. Бајрамова.
Азәринформун фотохроникасы.

ГАЈҒЫЛЫ КҮНЛӘР

Адәтән пајызда зејтунчуларын гајғылары бирә-беш артыр. Онлар һамылыгла саһәләрә чыхыр, мәһсулу вахтында вә иткисиз јығмаға чалышырлар.

«Зејтун» агрофирмасында 1 нөмрәли шө'бәнин 700 һектардан чох зејтун бағы вар. Бунун 230 һектары мәһсулдардыр. Зејтунчулар подрат үсулу илә ишләјирләр. Чари илдә тәсәррүфат дөвләтә 640 тон мәһсул сатмалыдыр. Имканларыны көтүр-гој едән әмәкчиләр бу рәгәми 800 тона чатдырмаға сөз вериbләр.

Тәчрүбәли зејтунчу Идрис Бајрамовун башчылыг етдији бригаданын 88 һектар бағы вар. 300 тон зејтун уғрунда мүбаризә апаран коллектив јығымын сүр'әтини күндән-күнә артырыр. Габагчыллардан Азадә Тағыјева, Адил Нәзәрли, Ханым Кәримова, Күларә Һүсејнова, Әһмәд Исмајылов вә башгалары һәр күн адама 200—250 килограм зејтун јығыр, нормаја 160—170 фаиз әмәл едирләр. Зејтунун нөвләр үзрә јығылмасына хүсуси диггәт јетирилир. Әввәлчә тез јетишән сортлар дәрилиб Бакы зејтун е'малы заводуна көндәрилир.

Бригаданын подратчы зејтунчусу Әһмәд Исмајыловун иши даһа үрәкачандыр. О, илин әввәлиндән совхозла мүгавилә бағлајыб. 17 һектар саһәни ичарәјә көтүрмүшдүр. Әһмәд бечәрмә вә суварма ишләрини вахтлы-вахтында апармыш, бол зејтун јетишдирмишдир. Инди һәјат јолдашы Мәлејкә илә бирликдә һәр күн завода 650 килограма гәдәр мәһсул көндәрир. Подратчы зејтунчу бечәрдији чаван бағлардан бу ил 34 тон əвəзинә 50 тон мәһсул топламағы вә'д етмишдир.

Әбүлфәт Рүстәмовун башчылыг етдији 2 нөмрәли бригада да јығымда фәргләнир. Онлар бағларда сечмә јығым кечирәрәк индијәдәк 130 тон зејтун истеһсал етмишләр. Бригаданын үзвләри бу ил һәр һектарын мәһсулдарлығыны 28 сентнерә чатдырмаға сөз вермишләр. Бу ишдә Олга Әлијева, Милбани Әзизова, Зәрифә Әһмәдова вә башга сүр'әт усталары даһа чох әмәк сәрф едирләр.

Дәрилмиш мәһсулу вахтында дашымаг үчүн дөрд лафет-трактор, бир нечә автомобил ајрылмышдыр. Сүрүчүләрдән Исмајыл Һејдәров, Гара Әһмәдов вә башгалары зејтунун иткисиз дашынмасы үчүн әлләриндән кәләни әсиркәмирләр.

Агрофирманын 2 нөмрәли шө'бәсинин бағбанлары да зејтун јығымына мүтәшәккил һазырлыгла башламышлар. Һәләлик плантасијаларда сечмә јығым кедир. Сонра күтләви јығыма башлајачаглар. Чари мөвсүмдә зејтун бағларынын мәһсулуну сон грамынадәк топламағы вә кечән илки сәвијјәјә нисбәтән даһа чох — 580 тон əвəзинә 750 тон зејтун топламағы гаршыја мәгсәд гојан әмәкчиләр иш күнүнүн һәр дәгигәсиндән сәмәрәли истифадә едирләр. Шө'бәнин баш агроному Балоғлан Әскәров дејир:

— Азәрбајчан КП МК-нын вә Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин «Азәрбајчан ССР-дә зејтунчулуғун даһа да инкишаф етдирилмәси тәдбирләри барәдә» гәрарындан сонра коллективимиздә мүтәшәккиллик вә мәс'улијјәт даһа да артмышдыр. Биз дахили имканлары вә мөвчуд еһтијатлары нәзәрә алараг өһдәлијимизи артырмышыг. Бу ил һәр һектардан орта һесабла азы 35 сентнер зејтун топламағы гәрара алмышыг.

Адлы-санлы зејтунчу Ширинбачы Рәсулованын башчылыг етдији коллектив мәһсул јығымында өндә кедир. Бригаданын габагчылларындан Көзәл Талыбова, Сәмајә Фејзијева, Солмаз Әлијева, Пакизә Рүстәмова, Күлбаһар Әлијева вә башгалары күндә адама 300 килограмдан чох зејтун топлајырлар.

Зејтунчулугда һәмишә уғурлар газанан бу тәсәррүфатын 197 һектар бағы вардыр. Бунун 166 һектары мәһсулдардыр. Илк күнләрин севиндиричи нәтичәләри көстәрир ки, зејтунчулар бу ил дә гәләбә газаначаглар.

Әдаләт АБДИНОВ,
Абшерон рајону.

Шөһрәтин ме'јары — әмәк!

«ГЫЗЫЛ АДАМ»

Заводларымызда, фабрикләримиздә, үмумијјәтлә, мүәссисәләримизин чохунда ирили-хырдалы үст-үстә јығылыб галмыш проблемләрин өһдәсиндән анчаг бачарыглы, ишкүзар кәнчләр кәлә биләр. Кәлин онлара мејдан верәк! Бу, бизчә, һамымыз үчүн — чәмијјәт, халг үчүн чох фајдалы олар. Өлкәмиздә һәјата кечирилән сијаси ислаһатын да тәләби беләдир. Дүз әјрини кәсмәлидир. Башга јол јохдур. Кәнчләр өз физики, әгли күчүнү топлајыб партијанын јеритдији јенидәнгурма сијасәтинә арха дураараг ајаға галхмышдыр. Онлардан бирини сизә тәгдим едирик.

Ишлә әлагәдар јолум тез-тез Сумгајыт кәрпич заводуна дүшүр.

Елә һаггында «гызыл адам» ифадәсини ишләтдијим Нәриман Нәримановла да бурада растлашдым.

Бир вахт тәчһизат мәсәләсинин чәтинлији, даһа доғрусу, гәсдән чәтинләшдирилмәси, әнкәлә салынмасы (бу чохларына кәлир кәтирир) барәсиндә мәтбуатда чыхыш етмәк истәмишдим. Мәгалә хошакәлән олду, лакин чапа кедән олмады. Чүнки мән ортаја белә бир суал гојурдум: нијә бә'зи-бә'зи заводларда гапыны јашлы адамлар дејил, бығыбурма, голузорлу чаванлар көзләмәлидир? Нијә јемәкханаларда, буфетләрдә чаван оғланлар ишләмәлидир, кәрпич биширәнләр, онлары арабалара, машынлара јүкләјәнләр исә гызлар, гадынлар олмалыдыр? Нәјә кәрә тикинтијә һава, су кими лазым олан материаллары, мәсәлән, мин әдәд кәрпичдән өтрү мин бир гапы ачмалы олуруг? Һалбуки, бу материалларын фондлары габагчадан бөлүнүр, онун пулу ирәличәдән заводун һесабына көчүрүлүр.

Мәтбуат мәним һәмин кәрпич заводу барәдә јазымы чап етмәдисә дә, һәјат өз ишини көрдү — Сумгајыт кәрпич заводунда һамар јола манеә дүзәнләрин бир нечәси дәјишилди: гапынын ағзында растлашдығымыз әнкәлләр бир гәдәр азалды. Демә, иш бунунла да битмир. Белә мүәссисәләрин габағында он-он беш јүк машыны јенә дә саатларла дајаныб нөвбә көзләјир. Буну көрәндә адамы фикир көтүрүр: көрәсән, бу сәдләрин тилсимини гырмаг елә чәтиндирми? Көрәсән, биринә «ханым», биринә «овчу», биринә «задә» дејә-дејә иш күнүнүн бөјүк бир һиссәсини итирмирикми? Биз, мәкәр, башга республикаларда олдуғу кими, материалы вахтында, һәм дә тәмәннасыз ала билмәрикми? Анчаг чох тәәссүф, биздә һәлә дә белә дејил. Көрүнүр, мәһз елә буна кәрә дә «гызыл адам» о дәгигә өз парылтысы — ганачағы илә адамын диггәтини дәрһал чәлб едир. Вә мән Сумгајыт кәрпич заводунда јаранмыш јени вәзијјәтә биканә гала билмәдим — Нәриман заводун кириш гапысында гајда-ганун јаратмаг истәјирди вә јарадырды да. Һејф, белә адамлар аздыр! Вә мән дүшүндүм: бир чичәк дә јаздан хәбәр верир. Доғрудан, бу чичәк нәинки кәрпичин һазырланмасында, бурахылмасында, онун тәшкилатлара јола салынмасында да гајда-ганун јаратмаг истәјир. О, чансызчәлимсиз адамын завода, һәмчинин, алычы тәшкилатлара хејир вердијини көрдүкдә дүшүндүм ки, нијә белә ишчиләрә тәсадүфдән-тәсадүфә раст кәлирик, онлара нијә кениш мејдан верилмир?

Һәјат көзүмүзүн габағындача дәјишир: «Саф каинат»лара мејдан верилир. Галыр јенидәнгурманы мүәссисәләрә апарыб чыхартмаг! Дөврүмүз мүбаризә тәләб едир. Јенилијә әнкәл оланлара, мүгәддәс ишимизә, халгымызын талејинә биканә јанашанлара, адымыза ләкә кәтирәнләрә гаршы «сәлиб јүрүшү» дә тәшкил етмәјә дәјәр, «чаһад мүһарибәси» дә! Тәки, галын буз гатынын тилсими сынсын, тәки Әһриманын гурдуғу һөрүмчәк тору гырылсын. Јенидәнгурма санки бизә сары үзән ајсбергдир. Мән онун нәһәнклијини көрүрәм. О бизә дүзлүк, мәрдлик кәтирир. Бу, бизим кәләчәјә олан инамдыр, үмиддир.

Сумгајыт кәрпич заводунда проблемләр чохдур. Идарәдә кондисионер, көзәл кабинетләр олдуғу һалда, фәһләләрин иш јериндә һәр шеј јахшы дејил. Онунла — Нәриман Нәримановла бу барәдә данышмаг истәјирдим. Онун башы чох гарышыг иди.

Нәриман завод партија тәшкилатынын катибидир. Коллективдә һамынын һөрмәтини газаныб. Зәһмәткешләрин јарадычы әмәјинә јүксәк гијмәт верир. Һәмишә өн плана инсан вә онун гајғылары илә бағлы мәсәләләри чәкир. Од парчасыдыр. Иши башындан ашса да, вахт тапан кими һамынын гејдинә галыр. Буна көрә мән ону узагдан-узаға танысам да гызыла бәнзәтдим. Доғрудан, онун кәнчлик «ганадлары» санки гызылдандыр.

Уч, јүксәл јүксәклијә, Нәриман! Анчаг јадында сахла: гызыл пас көтүрмүр.

Тејфур ГУЛИЈЕВ.

Һејвандарлыг зәрбәчи чәбһәдир

КӨМӘК ЕДӘК, АММА...

— Һәр илин бу вахты фермада тәкчә сағычылар галырды. Һамы јолланырды памбыг јығымына. Елә онда да чохлу килеј-күзарымыз олурду. Ај балам, — дејирдик, памбыгчынын өз иши вар, һејвандарын да өз иши. Сөз јох еј, памбыгчыларымыза көмәк етмәк борчумуздур. Амма бизим өз ишимиз дә аз дејил. Белә олмаз ахы, дејирдик. Колхозда нә гәдәр автомашын вар, трактор вар, лафет вар, һамысыны верирсиниз памбыгчыларын сәрәнчамына. Һә, инди дејирләр ки, бу пајыз ахырынчыдыр. Кәлән пајыздан памбыг әкинләриндән бир аз да кәсилиб вериләчәк јем саһәләри үчүн. Памбыг јығымы вахтында да ишин бир јығчамлығы олачаг. Башга саһәдә чалышан әмәкчиләри ики ај бирдән өз әсас ишләриндән ајырмаг лазым кәлмәјәчәк. Тәһкимчи дә аз олачаг. Колхозчу өз ишини биләндән сонра она тәһкимчи, нәзарәтчи лазым дејил. Өз ишини билмәјәчәксә, чәзасыны вер, о да баша дүшсүн. Һә, нә олар, — дејирәм. Бу пајызда да дөзмәк олар.

Јемчилик бригадири Долабхан Казымов өзүнүн дедији кими, колхозун идарәсинә беш-он дәгигәлијә кәлмишди. Бизимлә дә елә ајагүстү сөһбәт еләди.

— Мал-гаранын јашыл јеми кәрәк бирчә күн дә азалмасын. Гарышыг јем, исладылыб доғранмыш гуру от, саман нә гәдәр чох олса да, јашыл јемсиз, һесаб ет ки, јавандыр. Јаван јемлә сүдү артырмаг олмур ахы! Өзү дә чох мөһкәм тапшырыг вар ки, илин ахырына үч ајдан да аз галан бир вахтда кәрәк сүд азалмасын. Үстәлик јағлылыг фаизи дә һеч ашағы дүшмәсин. Демәли, мән һаглыјам. Јашыл јеми азалда билмәрәм.

О, никаранчылыгла саатына бахды. Бу вахт колхозун сәдри Ваһид Мурадов јахынлашыб она ахырынчы тапшырығыны верди.

— Бу саат кедирсән хәсил суваранларын јанына. Суја өзүн нәзарәт едирсән. О ахшамкы кими, ахыб коллектора төкүлмәсин. Көһнә јончалығын исә гурујан тәрәфиндән бичин. Фермаја тәһким едилмиш тракторлар да, лафетләр дә өз јериндә галыр. Памбыгчыларымыз үчүн сабаһ рајондан әлавә 6 лафет көндәриләчәк. Сиз архајын олун. О ки, галды јем тәдарүкчүләри илә ичарә мүгавиләси бағланмасына, ону да бу күн-сабаһ һәлл едәрик. Өзүн көрүрсән ки, памбыг јығымынын инди нечә гызғын вахтыдыр.

Еләдир. Бүтүн Имишлидә олдуғу кими, Жданов адына колхозда да инди памбыг јығымынын гызғын чағыдыр. Лакин бурада һејвандарларын гајғы вә еһтијачларына да диггәт бир ан азалмыр. Тәсәррүфатда памбыгчылыгла јанашы, тахылчылыг, һејвандарлыг вә гојунчулуг да ағыр саһәләрдәндир. Вә доғрудан да даим јүксәк диггәт тәләб едир. Тәкчә белә бир рәгәми көстәрмәк кифајәтдир ки, 670 һектар јонча саһәсиндән јаз-јај ајларында үч дәфә чалым кечирилиб. Арпа хәсиллији дә 290 һектара чатыр. Силослуг вә дәнлик гарғыдалы вә чуғундур саһәләринә дә јүксәк агротехники сәвијјәдә гуллуг көстәрилиб. Вә бүтүн буналарын нәтичәсидир ки, бол јем тәдарүк едилиб.

Бүтүн гүввәләр сәфәрбәрлијә алынараг бу күнәдәк 8.400 тон габа јем тәдарүк едилмишдир. О, чүмләдән 4.400 тон гуру от јығылыб фермаларын јанында тајалара вурулмушдур. Ширәли јем тәдарүкү дә јеринә јетирилмишдир. Чәми 3.503 тон, о чүмләдән 2.800 тон силос вә 1.900 тон сенаж басдырылмышдыр. Бунлардан әлавә 2.100 тон күләш топланмышдыр. Колхозда ичтимаи һејвандарлығын интенсив сурәтдә инкишаф етдирилмәси планына да әмәл олунмушдур. Инди мал-гаранын үмуми сајы 1.008 баша, о чүмләдән инәкләрин сајы 310 баша чатдырылмышдыр. Өтән ил һәр инәкдән нәзәрдә тутулмуш 2.227 килограм əвəзинә 2.417 килограм сүд сағылмышдыр. Бу илин 8 ајында исә һәр инәкдән сүд сағымы 1.400 килограм олмушдур. Кәнч сағычылардан Рејһан Ибраһимова, Заһидә Мәммәдова вә Сәкинә Һүмбәтова ајры-ајрылыгда даһа јүксәк көстәричиләр газанмыш, өһдәликләриндәки инәкләрин һәр башындан 8 ајда 1.800—1.900 килограм сүд сағмаға наил олмушлар.

Бол вә кејфијјәтли јем тәдарүкүндә Д. Кәзымовун башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләрдән ибарәт јемчилик бригадасынын јахшы иши хүсуси гејд едилмәлидир. Бригада үзвләриндән Бајрам Ханмәммәдов, Ваһид Исламов, Әһли Аллаһвердијев, Елдар Фәрзәлијев, Адил Аллаһвердијев вә башгалары даһа чох фәргләнмишләр. Саһәләрдә јем тәдарүкү давам едир. Јончалыглар вә хәсилликләр бир јандан суварылыр, бир јандан да бичилиб фермаја дашыныр. Һејвандарлар чалышырлар ки, мал-гаранын јем расионунда јашыл јемин гәдәри азалмасын.

Ә. ӘЛИШОҒЛУ.

Комсомолчулар өндә кедирләр

Сүр'әт усталары һәвәслә, илһамла ишләјирдиләр. Өнлүкләр тез-тез долуб-бошалыр, чәркәләрин башында памбыгла долу харалларын сајы саатбасаат артырды. Памбыгчы гызлара бахыб бригадирдән сорушурам: инди тарлада нечә нәфәр ишләјир?

2 нөмрәли комсомолчу-кәнчләр бригадасынын башчысы, коммунист Әли Рәһимов дејир:

— Коллективимизин 35 нәфәр үзвү вар. Анчаг јығымда даһа чох адам иштирак едир. Аиләликлә ишләјәнләр дә аз дејил.

Сөһбәт Фүзули адына колхозда Әли Рәһимовун башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләр бригадасындан кедир. Бу бригада рајонун ән габагчыл, шанлы-шөһрәтли коллективләриндән бирдир. Подрат үсулу илә ишләјән коллективдә мөһкәм әмәк интизамы вар. Бурада чалышан 35 нәфәрин һамысы бригаданын шәрәфини өз шәрәфләри кими јүксәк тутур, әмәјә коммунист мүнасибәти бәсләјир. Торпаға мәһәббәт һисси јүксәкдир. Һамысыны әмәкләринин сон нәтичәси дүшүндүрүр. Бүтүн бунлара көрә дә ән чәтин һава шәраитиндә белә ағыр сынаглардан баш учалығы илә чыха билирләр.

«Ағ гызыл» усталары бу ил дә мәһсул јығымына мүтәшәккил һазырлыгла башлајыблар. Плана колхозда биринчиләр сырасында әмәл едибләр. Планын јеринә јетирилмәси бригада үзвләрини архајынлашдырмамышдыр. Сүр'әт усталарындан Күларә Искәндәрова, Нәрминә Бајрамова, Шүкүфә Нифтәлијева, Ләтифә Әсәдова, Күлханым Манафова адама 6 тон «ағ гызыл» топламаға сөз вериbләр.

Гараш Һејдәровун, Мәммәдһүсејн Салмановун, Сәрхан Аслановун, Мүслүм Ағајевин башчылыг етдији комсомолчу-кәнчләр бригадалары да хејли вахтдыр ки, өһдәлик һесабына памбыг топлајырлар. Онларын белә фәдакар әмәјинин нәтичәсидир ки, Фүзули адына колхоз памбыг јығымында рајон памбыгчыларынын өнүндә кедир.

Күлмајә ҺҮСЕЈНОВА,
Үчар рајону.

ВАХТЫН ГӘДРИНИ БИЛИРЛӘР

Нәсими адына колхозда Шамил Гасымовун башчылыг етдији бригаданын үзвләри 95 һектар саһәдән 230 тон памбыг топламағы вә'д етмишләр. Инди бүтүн диггәт бу вә'дин јеринә јетирилмәсинә јөнәлдилмишдир.

Тәчрүбәли сүр'әт усталарындан Нәзакәт Мәммәдова, Сәбркүл Ширинова, Күлгыз Ширинова, Күлбәс Мәммәдова вә башгалары әлверишли кечән һәр бир күндән максимум сәмәрәли истифадә едир, нәзәрдә тутулдуғундан чох мәһсул топлајырлар.

Р. ҺҮСЕЈНОВ.
Пушкин рајону.

Бакы Баш Тикинти Идарәсинин 11 нөмрәли идарәсиндә Адыкөзәл Әмировун башчылыг етдији бригаданын үзвләри Күнәшли јашајыш саһәсинин «Д» массивиндәки доггузмәртәбәли биналарда сантехника ишләри апарырлар. Онлар илин әввәлиндән бәри пландан әлавә 10 мин манатлыгдан чох иш көрмүшләр. Шәкилдә: габагчыллардан Тачәддин Аббасов (солда), Мүбариз Мәһәррәмов вә Фәрһад Ибраһимов.
Фото С. Мәммәдовундур.

Кәнд чағырыр

Јоллары нә кәсиб?

Мәктублары һәјәчансыз охумаг олмур

Јенидәнгурма адландырдығымыз индики вахт өз өлкәмизин, өз халгымызын, өз торпағымызын, шәхсән өзүмүзүн талеји һагда дәриндән, әлагәли, комплекс шәкилдә дүшүнмә дөврү, тәрәггимиз јолунда конкрет ишләр, фәалијјәт дөврүдүр.

Республикамызын инкишафы үчүн вачиб олан амилләрин бир чоху, мәһз кәндләримизин проблемләри илә бағлыдыр. Кәндләримизин проблемләри, ағрысы-ачысы исә тәәссүф ки, олдугча чохдур. Ән чидди проблемләрин бири һәлә јахын вахтлара гәдәр тој-дүјүнлү, шәнликли олан кәндләримизин бир чохунун ја тамамилә, ја да мүәјјән гәдәр бошалмасыдыр.

Кәндләрин бошалмасы, атылмасы просеси әлбәттә, тәк бизим республикамыз үчүн характерик дејил. Бу просес бүтүн республикаларда, еләчә дә бир сыра харичи өлкәләрдә кедир. Бу бәла, һәлә дә шәһәр вә кәндин сосиал-игтисади функсијаларыны ахыра гәдәр мүәјјәнләшдирә билмәјән өлкәләр үчүн характерикдир. Амма тәбиидир ки, кәндләрин бошалмасы просеси мүхтәлиф әразиләрдә мүхтәлиф шәкилдә кедир.

Республикамызда кәндләр нијә бошалыб вә нијә бошалмагда давам едир? Бу бошалмыш, атылмыш кәндләримизи јахын вахтларда дирчәлтмәк мүмкүндүрмү? Бу иш һансы тәдбирләрин һәјата кечирилмәсини тәләб едир?

Бу суаллара чаваб вермәк үчүн өз мүлаһизәләримлә јанашы, бу ил сентјабрын 1-дә вә 3-дә «Азәрбајчан кәнчләри» вә «Молодјож Азербајджана» гәзетләриндә «Кәнд чағырыр» рубрикасы алтында апардығымыз сорғунун нәтичәләриндән истифадә етмәк истәјирәм.

Гәзетләрдә кәнчләримизә мүрачиәт дәрч олунандан сонра үнванымыза хејли мәктуб кәлиб. Бу мәктубларын бир гисминдә гәзетләрдәки анкетләр долдуруларыг көндәрилибсә, бир чох мәктубда анкетләрдән әлавә охучулар һәм дә галдырылмыш проблем әтрафында өз мүлаһизәләрини јазмышлар. Амма тәбии ки, кәндә кетмәк истәјәнләрин сајы елә бизә чаваб көндәрәнләрин сајы илә мәһдудлашмыр. Јәгин ки, бир чохларынын бизим мүрачиәтдән хәбәри олмајыб. Бир гисим кәнчләрсә һәләлик чаваб вермәјә тәләсмир, дүшүнүр.

Чаваб верәнләрин әксәријјәти азәрбајчанлылардыр. Онларын чоху 20 јашындан 35 јашына гәдәр олан оғланлар, кишиләрдир. Амма кәндә кетмәк истәјәнләрин арасында јашы алтмышы һагламыш-јанлар да вар, орта мәктәби тәзә битирәнләр дә. Кәндә кетмәк арзусунда оланлар олдугча мүхтәлиф пешә саһибләридир: ајры-ајры ихтисаслар үзрә алимләр, мүәллимләр, һәкимләр, мүхтәлиф сәнәт саһиби олан фәһләләр, тичарәт ишчиләри, хидмәтчиләр вә с.

Кәндә гајытмаг истәјәнләр арасында Бакыда, Сумгајытда, Кировабадда, башга сәнаје шәһәрләримиздә јашајанлар да вар, республикамыздан узаг дүшәнләр дә.

Мәктубларын әксәријјәтини һәјәчансыз охумаг олмур. Һәр мәктубда бир инсанын, јахуд бир бүтөв кәндин, рајонун талеји чанланыр. Мүәјјән гәдәр килејли, күскүн талеји. Бир вахтлар мәчбур олуб шәһәрә көчәнләрин инди үрәји доғма јерләрин һәсрәти илә дөјүнүр, доғма очаг онлары өз гојнуна чағырыр. Елимизин нечә-нечә хараба галмыш, ја да күнү-күзәраны итмиш кәндләрин фәрјады јүксәлир бу мәктублардан. «Губанын кәндләринин чоху инди харабаја чеврилиб, ја да бу вәзијјәтә дүшмәләринә аз галыр», «Дәвәчи рајонунун Сә'дан, Чархан, Саглајчан, Мүкүл, Чалган, Гушчу вә с. кәндләри сусузлуг үзүндән дағылыб», «Чәбрајыл рајонунун Дашкәсән кәндини 1980-чи илдән бу јана 150-дән чох адам тәрк едиб». «Бабәк рајонунун Вајхыр кәндинин кәнчләринин әксәријјәти һәјәтјаны саһәләр ала билмәдикләри үчүн кәнддән баш көтүрүб кедибләр». «Дашкәсән рајонунда малдарлыгла, арычылыгла кениш шәкилдә мәшғул олмаға шәраити олан онларча кәнд бошалыб», «Масаллы рајонунун Мистан кәнд советлијинин 8 кәнди сүр'әтлә бошалмагдадыр. Бу јахынларачан 472 јашајыш еви олан советликдә инди чәми 84 ев галыб». «Бизим аилә 14 илдир ки, Иркутскда јашајыр. Ахыр вахтлар Вәтән һәсрәтинә дөзә билмирик». «Зәнкилан рајонундакы Чаһанкирбәјли кәнди сусузлугдан әзијјәт чәкир» вә с.

Кәндләримиз нијә бошалыр?

Кәндләримизин бошалмасы просесини үч мәрһәләјә бөлмәк олар.

Биринчи мәрһәлә: Әллинчи илләрин ахырларына гәдәр олан дөвр. Фикримизчә, бу дөвр учгар кәндләримизин бошалмасы ашағыдакы амилләрлә бағлыдыр:

а) Сталин принсипләри илә коллективләшмә просесинин нәтичәси олараг кәндлиләрин өз шәхси тәсәррүфатларында һејвандарлыгла мәшғул олмагдан мәһрум едилмәси. Һејвандарлығын инкишафына шәхси марағын азалмасы; б) бу просес һесабына кәндлиләрин әлиндән миник, гошгу һејванларынын чыхмасы; в) автомобилләрин гошгу һејванлары илә рәгабәти, учгар кәндләрә автомобил, кәнд тәсәррүфаты техникасынын кәлә билмәмәси; г) учгар кәнд әһалисинин дағ башында јалныз азачыг әмәк һаггы һесабына һејвандарлыгла мәшғул олмагданса, шәһәр, аран әһалиси кими мәдәнијјәтә, маарифә даһа јахын олмаг һәвәси. Бу јолла ирәли чыхмаг арзусу.

Бу мәрһәләдә артыг республиканын бүтүн зоналарында бир чох дағ кәндләри тамамилә бошалмыш, харабалыға чеврилмишди.

Икинчи мәрһәлә: Бу дөврә әллинчи илләрин сонларындан јетмишинчи илләрин әввәлләринә гәдәр олан вахты аид етмәк олар.

Хрушшов дөврүндә кәнд **әһалисинин паспорт** алмасы, ири шәһәрләрдә сәнајенин сүр'әтлә инкишафы, шәһәр һәјатынын, сәнајенин кениш шәкилдә тәблиғ олунмасы, кәндли әмәјинин дүзкүн гијмәтләндирилмәмәси кәндлиләрин, хүсусилә кәндли кәнчләрин шәһәрә ахыныны күчләндирди.

Үчүнчү мәрһәлә: Јетмишинчи илләрин әввәлләриндән башлајыр вә бу күнә кими давам етмәкдәдир. Бу мәрһәлә республика әһалисинин дүнјакөрүшүнүн артмасы илә әламәтдардыр. Бу дөврдә телевизија кәндләрә јајылды, кәнддә али тәһсилли адамлар, үмумијјәтлә, мә'луматлы адамлар чохалды. Нечә дејәрләр, кәндлинин «көзү ачылды» вә о алданылдығыны баша дүшмәјә башлады. Бунунла паралел олараг, кәндлијә тәзјиг күчләнмәјә башлады. Бајраг, мүкафат, јүксәк ад алмаг истәјән, кәндли әмәјиндән феодал кими истифадә едиб дөвләтләнмәк һәвәсинә дүшән ирили, хырдалы кәнд тәсәррүфаты рәһбәрләри кәнддә јашамағы дөзүлмәз етди. Аран рајонларында чамаат сүбһ вахтындан тарлаја чыхыб, ахшам саат 10.00-да ишдән гајытмалы, бә'зән тракторун, комбајнын фараларынын ишығында ишләмәли олурдулар. Бунун мүгабилиндә исә бу инсанлара гајғы јох, онлара гаршы ријакарлыг сүр'әтлә артырды. Мән өзүм шаһиди олмушам ки, Бабәк рајонундакы Орчоникидзе адына совхозда үзүмлүкләрдә ағыр јүк дашыјан, шпаллер басдыран гызларын һәр биринин ајлыг әмәк һаггы чәми 2—3 манат олуб. Бизә көндәрилән мәктубларда да бу барәдә чохлу килеј-күзар вар... «Дәрзләрин ағырлығы 60—70 килограма чатыр. Иш вахтынын суткада 10—11 саат олмасына бахмајараг, һәмин кәнчләр бу ишин мүгабилиндә ајда 2—3 манатдан 24 маната гәдәр әмәк һаггы алырлар». «Илләрлә фасиләсиз ишләјән колхозчулар истираһәт күнүнүн вә мә'зунијјәтин нә олдуғуну билмирләр. Әмәјинә көрә тәгаүдә чыхмыш гочалары мәчбури олараг ағыр физики ишдә ишләдирләр». «Әкәр кәндли баласы тозун ичиндә сутканын 10—12 саатыны ишләјирсә, бундан сонра мәдәни истираһәт едә билмирсә, өз билијинин, мәдәнијјәтинин, инкишафынын, сағламлығынын гајғысына гала билмирсә, о, кәнчлик дејилән шеји нә вахт көрүр?» вә с. Онларча белә үрәк ағрыдан суаллар...

Јалныз бу јолламы кәндлиләрә әзаб верилиб? Јенә кәнчләрин мәктубларына мүрачиәт едәк. «...Вахтилә кәнд тәсәррүфатында ишләдилән «ДДТ», «Бутофос» вә с. зәһәрли маддәләр бизим ганымыздадыр. Сағлам нәсил исә бу кәнчләрдән асылыдыр. Јерләрдә һеч бир кимјәви анализдән кечмәмиш ичдијимиз су нечә?.. Памбыг вар дејә, елә биз дилсиз-ағызсызлар мәһв олмалыјыг?».

Кәндлини кәнддән гачыран әсас сәбәбләрдән бири она ев тикмәјә јер верилмәмәси, һәјәтјаны саһә ајрылмамасыдыр. Көрүн, бир охучу нә јазыр. «Доғулдуғум кәнддә галмаг үчүн мәнә бир парча чадар-чадар олмуш торпаг саһәси лазымдыр. Галан шејләри јаратмаг үчүн тәбиәт мәнә әлләрими вериб».

Беләликлә дә, кәндли кәнчләрин бир чоху јетмишинчи илләрдән башлајараг кәнддән баш көтүрүб гачмаға мәчбур олублар. Кәндли кәнчләримиз кәнддә ев-ешиксиз, ишсиз галыб, әһәмијјәтсиз бир адам кими танынмагданса, вечсиз бир «рәһбәрин» көстәришләрини гејд-шәртсиз јеринә јетирмәкдәнсә, шәһәрләрдә кирәдә галмағы, бә'зән исә дидәркин һәјат кечирмәји үстүн тутублар. Сургутдан бир кәнч јазыр: «Бурада нечә мин азәрбајчанлы вар. Јәгин бунун әсас сәбәбләриндән бири онларын доғулдуғу јерләрдә јашајыш шәраитләринин олмамасыдыр».

Ата-бабаларымыз һәр бир кәнди абад етмәк үчүн илк нөвбәдә ораја јол вә су чәкиб. Истәнилән јашајыш јери үчүн бунлар зәруридир. Санки, буну көзәл баша дүшәрәк бир чох рајон рәһбәринин ән чох биканә олдуғу елә бу ики шеј олуб. Өзләринин су чәкмәји бир јана галсын, бир вахтлар вурулан кәһризләр, чәкилән сулар да биканәлик үзүндән јоха чыхыб. Јол чәкмәјә исә күнаһ бир иш кими јахын дуран аз олуб.

«Бизим рајонун кәндләринин бошалмасынын јеканә сәбәби тәсәррүфат үчүн сујун олмамасыдыр. Биз һәтта ичмәли су үчүн дә чәтинлик чәкирик. Белә ки, һәфтәдә 10 манат вериб бир машын (үстү чәлләкли) су алырыг. Инди өзүнүз фикирләшин, бу хәрчә ким дөзәр?». «Бизи доғма очағымыздан кәндимизә јол олмамасы гачыртды». «Јағыш, гар јағанда бизим кәнддән гоншу кәндләрә кетмәк мүмкүн олмур, рајон мәркәзинә исә јалныз тракторла кедә билирик».

Шамахы рајонунун Әрәбгәдим кәндиндән бир груп комсомолчу кәнд чамааты илә бирликдә үнванымыза мәктуб көндәрибләр. Тәбиәти көзәл, кәнд тәсәррүфаты үчүн әлверишли олан бу кәндин јолу чох нараһатдыр. «Бакы—Шамахы шосе јолунда гышда јалныз тракторла кетмәк мүмкүн олур. Бир вахтлар чохлу әһали олан бу кәнддә инди колхоз ишинә чәми 5—10 адам чыхыр. Бу кәндин јерләшдији советликдә 45—50-јә гәдәр бош ев вар».

Бәрдәнин Нағлар кәндиндән, бир сыра башга јерләрдән кәлән мәктубларда кәндләрә автобус маршрутларынын ишләмәмәсиндән шикајәтләнирләр. Доғрудан да, рајонларда мән өзүм дә шаһид олмушам ки, бә'зи кәндләрә автобус маршрутларынын ишләмәмәсини бә'зи адамлар сүн'и сурәтдә, шәхси мәнафе хатиринә чәтинләшдирирләр. Нәтичәдә 5—6 км јолу 20 гәпијә кетмәли адам, хүсуси машынлара 10—15 манат пул вермәли олур. Бир адамын рајон мәркәзиндә хәстәси јатырса, елә тәкчә онун јанына кедиб кәлмәјә хејли пул хәрчләјир.

кәнд чамаатымызын характериндә баш вермиш кејфијјәт дәјишиклијинин бә'зи хошакәлмәз чәһәтләридир. Кәнд чамаатымыз арасында бир-биринә јадлашма, тәнбәлләшмә, вар-дөвләт һәрислији, һијләкәрлик, кәләкбазлыг кими горхунч хәстәлик инкишаф едиб јајылмагда давам едир. Бу исә кәнд јерләриндә әлбир көрүләси бир чох ишләрә биканәлик јарадыр, өзләри көрәчәкләри бир чох ишин дөвләт тәрәфиндән һәлл олунмасыны көзләмәк кими бир мөвге тутмаға сәбәб олур. Бир дә көрүрсән ки, кәндә кәлән јолун, ја кәндин су архынын вә с. бир јери учуб. Беш-алты адам әл-әлә вериб бир-ики саата

«Башлы башыны сахласын»

Мәктублары нәзәрдән кечирдикчә мә'лум олур ки, бир сыра рајонларда комсомолун кәнчләрә гајғысы олдугча зәифдир. Бә'зи мәктубларда елә мәсәләләр галдырылыр ки, бунларын һәр бири елә рајон комсомол комитәләри тәрәфиндән һәлл едилә биләрди. Комсомолун фәалијјәтсизлијинин нәтичәсидир ки, бир нечә мәктубда јерләрдә кәнчләрә гајғы көстәрә билән хүсуси идарәләр, комитәләр, шуралар, јарадылмасыны тәклиф едирләр. Мәсәлән, Гах рајонундан кәлмиш бир мәктубда охујуруг: «Рајонда елә бир шура јарадылсын ки, о, кәнддәки чаванларын шикајәт вә арзуларына диггәт јетирсин вә онлара көмәк көстәрә билсин».

Мәктубларда тез-тез белә е'тирафлара да раст кәлирик: «Рајонумузда кәнд тәсәррүфаты рәһбәрләринин әксәријјәтинин шәхси еви кәнд мәктәбләриндән, клуб вә ичтимаи-иашә мүәссисәләриндән гат-гат јахшыдыр». Доғрудан да характерик көстәричидир. Кәндинин мәктәбинә, клубуна, јемәкханасына вә с. өз евиндән әввәл диггәт јетирмәјән рәһбәрин дахили аләми ајдындыр. Бир үрәк ағрыдан мәсәләдән дә данышмаг лазым кәлир. Бу һәмин јери тә'мир етмәкдәнсә, ајларла ајры-ајры идарәләрин һәрәкәтә кәлмәсини көзләјирләр. Кәнчләрин бир һиссәси тәнбәлликдән, аварачылыгдан шәһәрләрә гачыр.

Кәнддәки бу гармагарышыглығын, «башлы-башыны сахласын» принсипи даими олараг шәһәрдә өз әксини тапыр. Бакыда, Сумгајытда плансыз шәкилдә әһали сыхлығы јараныр, мәнзил проблеми мүдһиш бир гүввә кими бу шәһәрләрдә әһали илә үз-үзә дајаныр. Инди Бакы вә Сумгајытда, бир сыра башга шәһәрләрдә, бу шәһәрләр үчүн вачиб олан адамлардан гат-гат чох, бу адамлара мане олан, онлары сыхышдыран группар ортаја чыхыб. Бунун һесабынадыр ки, Бакы вә Сумгајытда зијалыларымызын мәнзил, үмумијјәтлә, һәјат шәраити олдугча чәтинләшиб. Беләликлә, кәнчләрин бүтүн табегәләриндә јени чидди проблемләр үзә чыхмаға башлајыб.

Бөјүк-бөјүк шәһәрләрин бөјүк дә дәрдләри вар. Бакыда, Сумгајытда артыг бүтүн Иттифаг миgјасында һамынын үрәк ағрысы илә гаршыладығы «нахалстројлар» мејдана чыхды. Нечә-нечә оғлан вә гызларымыз һәм дә бөјүк шәһәрләрдәки бөјүк бүрократларын күнаһы үзүндән онун-бунун гапысында, од баһасына «кирајәчи адыны» палтар кими әјинләринә кејдиләр. Нечәләри кәнчлијиндә галдығы јатагханалара кәлин кәтирмәли вә һәтта ијирми ил сонра гызына кәлән елчиләри утана-утана јатагханада гаршыламалы олду. Бурадан гыз көчдү. Оғлу баш алыб узаг елләрә гачды... Күнләрин бир күнү аһыллашмыш бир киши јухары тәшкилатлара белә бир әризә јазды: «Јашамаға ев вермәдиниз, өлмәјимә, јасымын дүшмәјинә бир јер верин!». Бүтүн бу мүсибәтләрә дөзә-дөзә шәһәрин ағры-ачысыны чијинләримиздә чәкә-чәкә, өз доғма очагларымызы вердик дүнјанын јелләринә...

ҮНВАН ВЕРИН	КӘНДДӘ ИШЛӘМӘК ИСТӘЈИРӘМ...
1. Сизин рајонун һансы кәндләриндә нә гәдәр саһибсиз галмыш евләр, һәјәтјаны саһәләр вар? Һансы кәндләр тамамилә бошалыб вә орада вахтилә нечә ев олуб?	1. Һансы шәртләр дахилиндә кәндә ишләмәјә кедәрдиниз?
2. Фикринизчә, бу кәндләрин, евләрин бошалмасынын әсас сәбәбләри нәдир?	2. Инди јашадығыныз јердә евиниз вармы?
3. Бу кәндләрдә кәнд тәсәррүфатынын һансы саһәләрини инкишаф етдирмәк даһа мүнасибдир?	3. Сиз кәндә көчәрсинизсә, орада нә илә мәшғул олмаг фикриндәсиниз?
4. Сизин фикринизчә, һансы тәдбирләри һәјата кечирмәклә һәмин кәндләри дирчәлтмәк, әһалинин ораја көчүб кәлмәсинә мараг ојатмаг олар?	4. Көчмәк истәдијиниз кәнддә өзүнүз үчүн лазыми һәјат шәраити јаратмагдан өтрү һансы көмәјә еһтијачыныз вар?
5. Бу проблем әтрафында әлавә нә кими мүлаһизәләриниз, тәклифләриниз вар?	5. Адыныз, фамилијаныз, атанызын ады, иш јериниз. Јашыныз, чинсиниз, пешәниз. Үнванызыз.

Рајонларымызда кәнчләр ишлә тә'мин олуна биләрми?

Мән кәнд рајонларымызын бир чохунда олмушам. Һәр јердә дә чохлу сајда ишсиз кәнчлә растлашмышам. Һәмишә дә өз-өзүмә суал вермишәм. «Доғруданмы бу рајонда кәнчләри ишлә тә'мин етмәк үчүн шәраит јаратмаг олмаз? Әтрафа бир игтисадчы көзү илә диггәт јетирдикчә мәни тәәччүб бүрүјүб. Ахы, һәр бир рајонумузда орадакы ишсизләрдән он дәфә чох адама иш јери дүзәлтмәк олар. Тәки арзу едән, бу ишә чанла-башла киришән олсун. «Биз Губадлы рајонунун Салдаш кәндиндәник. Бизим кәнддә 39 ев вар иди, инди 12-си галыб. Чамаат ишсизлик дәрдиндән гачыб Сумгајыта. Һамысы да пешмандыр. Кәндимиздә мәрмәр карханасы тапылыб. Орада ишләмәјә шәраит јарадылмады. Кәндимизин нә мағазасы, нә дә јолу вар иди. Ишсизлик әлиндән кәндимиздән дидәркин дүшмүшүк».

Лерик рајонунун Чајруд кәндиндән бир гыз јазыр: «Аб-һавасына, дишкөјнәдән булагларына, сых мешәләринә, дөрд тәрәфи дағларла әһатә олунан кәндимизә сөз ола билмәз. Амма нә фајда, кәнчләримизин ишләмәјә јери јохдур. Бурада гызларын әксәријјәти дәрзидир. Амма һеч јердә ишләмирләр».

Бу чүр килејләр олдугча чохдур. Конкрет олараг белә бир тәклиф етмәк истәјирик. Гој дәрзи пешәсинә јахшы јијәләнмиш, сәриштәли олан адамлардан бири кедиб о кәнддә кооператив ачсын. Республиканын мүхтәлиф тәшкилатларындан сифариш гәбул етмәклә һәмин кәнддә бүтүн өлкәдә мәшһур ола биләчәк бир мүәссисә јаратмаг олар. Буна мисал олараг гоншу республикалардан чох нүмунәләр көстәрмәк олар.

Шаһбуз рајонунда чохлу ишсиз кәнч вар. (Мәним мүәјјәнләшдирдијимә көрә онларын сајы рајон рәһбәрлији тәрәфиндән кизләдилир). Иш јери ачмаг әвәзинә олан иш јерләри дә бағланыр. Буна мисал олараг «Бадамлы» минерал су заводунун бағланмасыны, сују боруларла 40 км. мәсафәдә олан Нахчыван шәһәринә ахыдылмасыны көстәрмәк олар. Нәтичәдә һәм нечә јүз адам иш јерини, һәм дә минерал су өз кејфијјәтини итирмишдир. Рајонда дәрман биткиләри һазырлајан мүәссисәләр, јени минерал су заводлары вә с. јаратмаг, чохлу кооперативләр тәшкил етмәк үчүн кениш имканлар вар. Башга дағ рајонларымызда да онун кими. Бунлар тәкчә чамааты ишлә тә'мин етмәк хатиринә јох, үмумијјәтлә республикамызын игтисади потенсиалынын артырылмасы наминә едилмәлидир.

Доғрудан да, чох ачыначаглы һалдыр, мисилсиз әмәк еһтијатларымыз, сәрвәтләримиз төкүлүб, галыб кәндләримиздә, биз исә һараданса инкишафымыз үчүн васитәләр ахтарырыг.

Јалныз әрзагмы?

Бу күн кәнд һаггында данышанда, сөһбәт тез-тез әрзаг проблеминдән дүшүр. Доғрудан да јалныз интенсив әмәјин тәшкили илә халгымызын әрзаға олан тәләбатыны өдәмәк олар. Амма кәнд бизә јалныз әрзагмы верир?

Кәнд бизә һәр ил физики чәһәтдән сағлам, ганында, гәлбиндә тәбиәтин илаһи нәфәси олан кәнч нәсил верир. Милли адәт-ән'әнәләримиз кәнддә даһа тәбии шәкилдә јашајыр. Сөз-сөһбәтимиз, халг мусигимиз кәнддә өзүнә даһа тез гәдирбиләнләр тапыр.

Һәр кәндимизин бошалмасы илә биз нечә-нечә үзү нурлу, синәси мудриклик долу, агсаггал, ағбирчәк итиририк. Һәр кәндин өзү халгымызын әсрләрлә јаратдығы абидәдир. Һәр кәнддә нечә-нечә улу тајфаларымызын нишанәләри јашајыр. Һәр бир кәнди дүнјанын јелләринә атмагла бүтүн бу мүгәддәсликләри атырыг. Һәр кәнди атмагла халгымызын мә'нәвијјатына зәнкинлик, рәнкарәнклик верән мүгәддәс бир варлыг итиририк.

Әслиндә бошалмамыш, әһалиси чох олан кәндләримиз дә инди нормал кәнд сајыла билмәз. Белә ки, сон онилликләрдә кәнчләр, хүсусилә оғланлар сүр'әтлә азалмаға башлајыб. Нәтичәдә кәндин јаш, чинс структуру гејри-нормаллыға доғру дәјишиб. Кәнд долуб гочалар, ушаглар, бир дә гарымыш гызларла. Кәндләримиздән киши әмәји, киши күчү, киши һәнири азалмаға башлајыб. Кишиси азалан кәндләрдә исә бир нечә дарғанын даһа кениш әл-гол ачмасына, чамааты горху алтында сахламасына имкан јараныр.

Уча-уча дағларын күлчичәк әтирли һавасыны, дағдашын доғмалығыны дәјишдик шәһәрин «көнлү чандан еләјән» дүнјасына. Бүтүн дүз-дүнјанын саһиби олан баба-нәнәләримизи кәтириб ја кирајәчи еләдик, ја да гатдыг бетон евләрин дар отагларына. Јазыгларын чоху дағ-дашын дәрдиндән үзүлдү...

Кәндләримиз бошалдыгча милли јаддашымыз зәифләмәјә, сазын, зурнанын, нејин сәси авазымаға, сөнмәјә, дилимизин, ше'римизин ширинлијини азалмаға башлајыр.

Кәндә гајыданлар нечә гаршыланыр?

Инди ев-ешикдән дидәркин дүшмүш кәнчләримиз кәндә дөнмәк истәјир. Амма кәнд тәсәррүфаты рәһбәрләри онларын гајытмасы гајғысына галырлармы? Бизим алдығымыз мәктублардан мә'лум олур ки, јох. Кери гајытмаг истәјәнләри чүрбәчүр сүн'и манеәләрлә фикриндән дашындырмаг истәјирләр. Әли Бајрамлы Сәнаје автоматикасы вә телемеханикасы заводунун механики сехиндә токар ишләјән 25 јашлы Ч. Мәммәдов Сабирабад рајонунун Минбашы кәндинә көчмәк истәјир. Амма онун гаршысына белә бир шәрт гојулур: О, кәрәк өзү үчүн токар дәзкаһы тапсын.

Дүздүр, кәндләримизи атыб кәлмишик шәһәрә. Бу өзүмүздән асылы олан вә олмајан сәбәбләрдән олуб. Бәс инди нејләмәлијик? Отуруб шәһәрдә кәнд дәрди чәкмәклә нә кәндләрә бир күн ағлаја биләрик, нә өзүмүзә. Биз һөкмән кәндләримизи дирчәлтмәлијик. Бу јолда һәм кәндин индики потенсиал имканларындан истифадә етмәлијик, һәм дә кәндә јени гүввәләр көндәрмәлијик. Бир сөзлә, кәндимиздә әсл мә'нада бөјүк јенидәнгурма һәјата кечирмәлијик.

Кәндләримизә јени гүввәләр көндәрмәк һеч дә онун әввәлки һәјатыны кери гајтармаг кими баша дүшүлмәмәлидир. Бүтүн кәндләри ејни принсипләр, ејни гајдаларла чанландырмаг да дүзкүн дејил. Јә'ни дејәк ки, Губанын учгар кәнди Кәлбәчәрин, Дашкәсәнин, Хачмазын учгар кәндләри илә ејни принсипләрлә дирчәлдилмәмәли, һәр дәфә хүсуси јоллар сечилмәлидир.

Бир шеји дә чидди шәкилдә гејд етмәк лазымдыр. Бизим кәндләрдә артыг әввәлки гајдаларла, әввәлки нөврагла јашајыб-ишләмәк мүмкүн дә дејил, лазым да дејил. Инди бизим һәр биримиз артыг нә әввәлки кәндлијик, нә дә әввәлки азәрбајчанлы. Әмәк васитәләримиз дә тамамилә башгадыр. Биз гајыдыб о улу очагларымызда мүасир дүнјанын бахымындан мүасир кәндләр гуруб мәдәни һәјат сүрмәк, вичданла ишләмәк үчүн шәраит јаратмалыјыг.

Һазыра назир олмаг истәјәнләр

Мәктублардакы бир фикир дә дүшүнмәјә вадар едир. Тез-тез охумаг олур: «Бизим үчүн филан шәраитләр јаранса, кәндә көчәрик». Јахуд «филан чүр кәнд салынса, ораја көчәрик». Үмумиләшдирдијимиз бу фикирләрин ортаја чыхмасынын бир күнаһы кәнчләримизин елә бу башдан кәнддәки бүрократ дарғалардан горхмасыдырса, башга тәрәфдән бу фикирләр кәнчләримиз арасында гејри-мүстәгиллик, гәтијјәтсизлик, пассивлик вә с. бу кими негатив бәлаларын көк атдығыны көстәрир.

Ајдындыр ки, дөвләтин бир-ики илә республиканын мүхтәлиф кушәләриндә јүзләрлә кәндләр салыб, чамааты ораја—«һазыра назир олмаға» чағырачағы реал мәсәлә дејил. Бу, һеч мәгсәдәујғун да дејил. Даһа реал оланы исә кәндләрә гајыданларымызын һәр шејә ачыг көзлә бахмасы вә јерли «мә'мурлары» јенидәнгурманын тәләбләринә ујғун ишләмәјә мәчбур етмәләридир. Мәнә елә кәлир ки, кәнчләримиз груп-груп бирләшәрәк, республиканын лазыми идарәләри илә разылашмалар әлдә етдикдән сонра учгар бир јердә—атылмыш кәндләрдә шәхси вә коллектив тәсәррүфаты инкишаф етдирә биләрләр. Бу тәшәббүсүн галдырылмасы вә һәјата кечирилмәси чох орижинал вә фајдалы оларды. Кәнчләримиз кәндә тәкчә өз шәхси һәјатларыны, күзәранларыны јахшылашдырмағы тәләб етмәјә јох, орада ингилаб етмәјә кетмәлидирләр. Өмүр боју шәһәрдә «вәтән, вәтән» дејиб сызламагданса, кәндә кедиб бир ишин јолуна гојулмасына көмәк көстәрмәк даһа конкрет вә фајдалы ишдир.

Ваһид мәркәз јаратмалы!

Бизә елә кәлир ки, кәндә кедән кәнчләрин Бакыда хүсуси комитәсини јаратмаг лазымдыр. Азәрбајчан ЛКГИ МК вә бу комитә кәнддә ингилаби дәјишикликләр етмәк истәјән кәнчләримизин һәр чүр тәшәббүсүнү мүдафиә етмәли вә онлара һәр чүр көмәк көстәрмәлидир. Кәндләрдә комсомолчу-кәнчләр бригадалары, кәнчләр кооперативләри јаратмаг вә онларын бу комитә илә сых әлагәдә ишләмәсини тә'мин етмәк лазымдыр. Бу комитә ејни заманда координасија ишини өз өһдәсинә көтүрә биләр. Биз кәндләримизи дирчәлтмәк ишини планлы шәкилдә апармалыјыг. Бирдән-бирә һәр рајона, һәр кәндә ејни диггәт көстәрмәк реал дејил. Республикамызын игтисади тәләбләринә ујғун олараг илк әввәл елә јерләрдә иши күчләндирмәк лазымдыр ки, кәнд тәсәррүфатынын мүһүм бир саһәсини инкишаф етдирмәк мүмкүн олсун. Јәгин ки, учгар дағ кәндләримиздә малдарлығын, Дәвәчи, Абшерон рајонларында спесифик кәнд тәсәррүфаты саһәләринин инкишаф етдирмәкдән башламаг даһа вачибдир. Бу јерләрдә зәрбәчи чәбһәләр јаратмаг лазымдыр. Бунунла јанашы, паралел олараг истәнилән кәндә гајыдан кәнчдән диггәт вә гајғыны, лазыми көмәји әсиркәмәк олмаз.

Әһалиси чох олан рајонларымызда кәнчләрин ишлә тә'мин олунмасы гајғысына галмаг үчүн орадакы тәбии еһтијатлардан дүзкүн истифадә етмәк, әтраф мүһити корламајан јени завод, фабрик, сехин тикилмәсинә чалышмаг лазымдыр.

Москвада охудуғум вахт јатагханамызын е'ланлар лөвһәсиндә тез-тез ајры-ајры әразиләрин мөвсүми ишә дә'вәт едән мүрачиәтнамәләринә раст кәлирдик. Тәләбә вә аспирантларын чоху бир ај мүддәтиндә хејли пул газана билирди. Мәнә елә кәлир ки, бизим рајонларын да бир чоху мөвсүми ишә—картоф јетишдирмәјә, от чалынына, памбыг, тахыл, мејвә, үзүм вә с. јығымына шәһәрдән мүвәггәти олараг ишчи гүввәси дә'вәт едә биләр. Бу чүр иш үчүн кетмәјә еһтијачы оланлар чохдур. Әсас мәсәлә јерләрдә онлары нә чүр гәбул етмәкдир. Бу иш кәнд рајонларында тибб, мәдәнијјәт, маариф ишчиләринин, шакирдләрин зорла тарлаја, саһәләрә чыхарылмасынын гаршысыны мүәјјән гәдәр алмыш олар.

Кәнч достлар! Бир даһа билдирмәк истәјирик ки, бизә көндәрдијиниз мәктублар Азәрбајчан ЛКГИ МК-да диггәтлә өјрәнилир вә лазыми тәдбирләр һазырланыр.

Тәклифләринизи вә бу күн тәкрар дәрч олунан сорғумуза чавабларынызы ашағыдакы үнвана көндәрмәјинизи хаһиш едирик. 370001, Бакы шәһәри, Чиалов күчәси, 23, Азәрбајчан ЛКГИ МК.

Әһмәд ГӘШӘМОҒЛУ,
Азәрбајчан ЛКГИ МК јанында Кәнчләрин проблемләрини өјрәнән Сосиоложи Тәдгигатлар Мәркәзинин рәһбәри, игтисад елмләри намизәди.

ДИГГӘТ, ЧИДДИ МӘСӘЛӘДИР!

КИМИ ЧАН ҺАЈЫНДА, КИМИ НӘФ АХТАРЫР

Һәр күн көрүр, һисс едирик: һәјатымызда чох шеј дәјишир. Чох зәрәрли ән'әнәләр өмрүнү баша вурмагдадыр. Лакин хәстәлијә чеврилмиш јалан вә'дләрдән, сүрүндүрмәчиликдән јаха гуртармаг һәлә дә мүмкүн дејил. Битиб-түкәнмәјән, бир нөв јаз јағышындан сонра баш галдыран көбәләк кими әл-ајаға долашан «лакин»ләр, «амма»лар, «бахарыг»лар, «кет-кәл»ләр адамы чана дојдурур, зинһара кәтирир. Һамар, тәмиз јолумуза елә сипәр чәкир ки, адлаја билмирик, садә јолла, вахтында дүзәләси ишимизи елә дүјүнә салыр ки, бә'зән бир кәнд, бир рајон, бир шәһәр әл-әлә вермәсә, сөзбир олмаса өһдәсиндән кәлә билмирик. Нәтичәдә бүрократларын, сүрүндүрмәчиләрин әлиндән һаглы шикајәтләр кәнддән рајона, рајондан республикаја, һәтта иттифаг мәркәзинә ајаг ачыр, нечә-нечә адамын вахтыны алыр, әсәбилик јарадыр, лүзумсуз јазышмалар башланыр. Гысасы, бүрократларын, сүрүндүрмәчиләрин суладығы мејдан гурумур ки, гурумур. Вә бу әталәт батаглығында батмаг горхусунда оланлар көзләримиз гаршысындача чапалајырлар, Азад Гулијев кими. Бу барәдә бир аз сонра...

Сәһәр саат 10-да 3432 нөмрәли Товуз әмәк әманәт банкына кәлдим. Банкын габағында бөјүк бир издиһамла гаршылашдым. Һәрәнин ағзындан бир аваз ешитдим. Кими гышгырыр, тәһгир едир, сөјүр, һәдәләјир, кими дә галы гапыдан, пәнчәрәдән ичәри кечмәјә чәһд көстәрир. Мән дә ичәри кечмәлијәм, анчаг мүмкүн олмур. Бир гәдәр көзләдим. Тәсадүфән кәнчә бир тамашачыларымдан бири илә растлашдым. Бу нәдир? — суалына о, белә чаваб верди:

— Бу һәлә нарасыдыр. Бир һәфтә әввәл бурадакы вәзијјәти көрсәјдиниз дәһшәтә кәләрдиниз. Гапы-пәнчәрә галмады, һамысыны сындырдылар, милис ишчиләри чамааты зорла сакитләшдириб гајда јарада билдиләр, јохса...

Бәлкә белә бир издиһама садәчә олараг гызышмыш емосијалар сәбәб олуб? Әкәр доғрудан да беләдирсә, јенә дә нарадаса һәгигәт вар! Чүнки бу адамлар [illegible] адамлардыр. Сәрбәстлик, ашкарлыг, демократија тутдуғу вәзифәдән асылы олмајараг һамыја дүшүндүјүнү сәрбәст сөјләмәјә имкан вериб вә бу адамлар јахшы билирләр ки, һеч бир вәзифә саһиби Конститусијанын адамлара вердији сөз азадлығыны мәһдудлашдыра билмәз. Она көрә дә һеч кимдән чәкинмәдән һәрә өз һаггыны, һүгугуну тәләб едир. Бәс, бу һансы тәләб нәдир?

Әһалинин сосиал шәраитинин јахшылашдырылмасы мәсәләсинә сон вахтлар партија, дөвләтин гәбул етдији мүхтәлиф гәрарлар адамларын [illegible] јашамасына, ишләмәсинә, ән зәрури тәләбләринин өдәнилмәсинә јөнәлдилиб. Бу бахымдан бу илин әввәлиндән күтләви шәкилдә әһалијә ссудаларын верилмәси хүсуси әһәмијјәт кәсб едир. Бу узунмүддәтли борчдан истифадә едәнләрин сајы тәкчә Товуз рајонунда дејил, бүтүн республикада күндән-күнә артыр. Әввәлчәдән дејим ки, елә бу тәләбат әсас көтүрүләрәк бу ил республикамыза 16 милјон әвәзинә 150 милјон маната јахын ссуда верилмишдир. Бунунла белә јенә һамынын тәләбини ејни вахтда өдәмәк мүмкүн дејил. Бу вахт әһалинин тәләби һачаланыр, даһа доғрусу, һаглылар, һагсызлар мејдана кәлир. Биринчиләр «евим јохдур, чөлдә галмышам, кирајәнишин јашајырам, ушагларым ағартыја һәсрәт галыб, инәк алачағам», икинчиләр «мән күзәраныммы даһа да јахшылашдырмаг истәјирәм, елә күнү бу күн пул алмалыјам», — дејирләр. Белә һачаланмыш фикирләр зиддијјәт јарадыр, издиһама сәбәб олур. Ән башлычасы, бир груп бүрократын, сүрүндүрмәчинин кимдәнсә гәнимәт гопармасына кәтириб чыхарыр. Даһа доғрусу, ким банк ишчиләринә дил тапыр, тәзјиг көстәрир, истәдији вахт ссуда ала билир. Илин әввәлиндән сентјабрын сон күнләринәдәк белә бир вәзијјәт давам етмиш вә Товузда һеч ким синәсини габаға вериб банк ишчиләринин өзбашыналығына сон гојмамышдыр. Чәкинмәдән, чәсарәтлә белә бир фикир демәјә әсасым вар вә јери кәлдикчә һәр шеј ајдынлашачаг.

Нәһајәт, рајон партија комитәси ишә гарышандан сонра дәгиг нөвбә јаранмыш, банка пул дахил олдугча нөвбә илә ссудаларын верилмәсинә башланмышдыр. Нијә мәһз ән садә бир иши дә рајон партија комитәси јолуна гојмалыдыр?! Бунунла рајон партија комитәсинин бу саһәдәки хидмәтини тә'рифләмәк фикриндә дејиләм. Садәчә олараг рајон халг депутатлары Совети ичраијјә комитәсинин, рајон прокурорлуғунун вә рајон дахили ишләр шө'бәсинин башчыларындан сорушмаг истәјирәм: рајонда гајда-гануну ким јаратмалы, наһагдан кет-кәлә салынан, күнләрлә банк габағында бојун бүкүб дајанан адамларын һаглы тәләбини ким өдәмәлидир?! Архасызлар өмүр боју зилләтми чәкмәлидир? Бүрократларын ссуда верилән заман јүз һоггадан чыхдыгларындан бәлкә јухарыда адларыны чәкдијим идарә рәһбәрләринин хәбәри јохдур? Вар, һәтта онлара бу барәдә јазылы шикајәт верилиб, гапыларыны кәсдирибләр. Һәм дә банкла һәмин идарәләрин арасындакы мәсафә олса-олса јүз-ики јүз метрдир.

Бизи Товуза кәтирән һагсызлыг—биринчиләрин нүмајәндәси Азад Гулијевин шикајәти олду. Азад кимдир? Гыса танышлыг: рајонун Чобансығнаг кәнд орта мәктәбинин мүәллими, ики ушаг атасыдыр. Өзүнүн 29, комсомолчу һәјат јолдашынын 24 јашы вар. Һәр икиси ејни мәктәбдә—рајонун ән учгар дағ кәндиндә мүәллим ишләјир. Кәндә бир көзлү евдә кирајәнишин олурлар. Бу ил дә тикмәк үчүн торпаг саһәси көтүрүб. Бәс тәзә аилә еви нә илә тиксин? Ссуда алмаг үчүн [illegible] ајындан башлајыб [illegible] сәнәд [illegible] вахта? [illegible] Тәкчә Азад јох, үзләрлә адам Товуз әмәк әманәт банкындан [illegible] бир бланк алмагдан өтрү күнләрлә ајаг дөјмәли олур, анчаг ала билмир. [illegible] ХДС [illegible] «Азәркоммуналлајиһә» институтунун Товуз [illegible] РИК-ин [illegible] һәр мин манат үчүн јүз манат әманәт банкынын рәһбәрләринә чатдырылмалыдыр. Рајон прокурорлуғуна, даһа сонра республика прокурорлуғуна әризә илә мүрачиәт етмиш икинчи дәрәчәли вәтән мүһарибәси әлили, Әсрик Чырдахан кәндинин сакини Сары Аслановун әризәсиндә дә бу барәдә шикајәт вар. О јазыр: «Һәр мин манат үчүн јүз манат истәјирләр...». Һәмин сәнәдлә рајон дахили ишләр шө'бәси саһә инспекторларынын иши вә ичтимаи асајишин мүһафизә бөлмәсинин рәиси, милис мајору Ч. Мустафајевин отағында таныш олдум...

Рајон партија комитәсинин бинасындан чыханда ағсаггал бир кишинин гапы кандарында дајаныб ахытдығы көз јашыны көрдүм, ајаг сахладым. Бу, Калинин адына совхозун фәһләси, 60 јашлы Сәфәр Алыјев иди. Ону динләдим. Деди ки, нечә вахтдыр ағарты үзүнә һәсрәтик, һејванымыз јохдур. Бу ил јем топлајыб бир инәк алмаг гәрарына кәлдик. Сәнәдләрим нечә ајдыр һазыр, рајонда ачмадығым гапы галмајыб. Лакин мәнә чатасы мин манат ссуданы һеч чүр ала билмирәм.

Дүзү, бу јашда кишинин (!) ағламасы дәһшәт иди! Гысасы һәмин күн шикајәтинин изи илә кәлдијим Азад Гулијев дә, Сәфәр Алыјев дә онлара чатасы ганунн пулу алдылар. Бәс нијә индијәчән ала билмәмишдиләр? Елә көтүрәк Азады. Кәнчдир. Онсуз да кет-кедә бошалмаг да олан дағ кәндләринин бириндә өмүрлүк јашамағы гаршыја мәгсәд гојуб. Һәм дә хатырладаг ки, ссуда Азад кими тәзә аилә гуран кәнчләрә илк нөвбәдә, һеч бир мәһдудијјәт гојулмадан верилмәлидир вә рајонда һамыја да бәллидир ки, Азадын јашадығы вә ишләдији дағ кәндиндән—рајондан автобус ишләмәјән Чобансығнаг кәндиндән Товуза кедиб-кәлмәк нә демәкдир! Иш јериндән үч күнлүјә ичазә алан Азад он күн ардычыл банкын габағында издиһамда иштирак етмиш, дәфәләрлә рајон партија комитәсинин икинчи катибинин гәбулунда олмушдур. Тәәссүф ки, бурадан верилән ганунн көстәришләр дә ганунн һәллини тапмамышдыр. Һәтта рајон партија комитәсинин тә'лиматчысы Видади Мәммәдов катибин тапшырығы илә банка кәлмиш, кредит үзрә инспектор Ризван Исајевә Азад Гулијевин пулунун верилмәсини тапшырса да, Р. Исајев билдијиндән дөнмәмиш, пулун верилмәсинә мане олмушдур. Вә бурадача рајонун әлагәдар тәшкилатларынын башчыларындан сорушмаг јеринә дүшәр: «Әкәр тәзә аилә гуран кәнчләрә торпаг вериб ев тикдирмәјә ганунн јолла көмәклик едилмәсә, онларын сосиал проблемләри һәллини тапмаса, онда кет-кедә бошалан кәндләрдә ким галачаг? Јалныз гочаларын үмидинә галан белә кәндләрдә јахын кәләчәкдә инсан нәфәсинә, һәниртисинә һәсрәт галмаг горхусу башланмајачагмы?».

Мән Товузда олан вахт әһалијә 1,8 милјон манат ссуда верилмиш, сентјабр ајынын ахырында исә чари илин дөрдүнчү квартал үчүн 3,5 милјон манат ссуда верилмәси барәдә ССРИ Әмәк Әманәт вә Әһалинин Кредитләшдирилмәси Банкы—Азәрбајчан республика банкына телеграм көндәрилмишдир. Бу һаглы тәләб ондан ирәли кәлир ки, тәкчә үч мин аилә јени ев тикдирмәк истәјир, евини тә'мир етдирмәк, јардымчы бinduлар тикдирмәк, мал-гара алмаг истәјәнләр дә аз дејил. Азәрбајчан республика банкы сәдринин биринчи мүавини Р. Бабајевин вә мүавин Ә. Бабајевин јанында олдум. Вә Товуз чамаатынын арзусунун јеринә јетириләчәјинин мүмкүн олуб-олмадығыны сорушдугда үмидверичи бир шеј ешитмәдим. Нә гәдәр гәрибә дә олса дејим ки, ән садә суалыма чаваб вермәк үчүн редаксијанын рәсми мәктубуну тәләб етдиләр. Көрәсән садә бир суала чаваб вермәкдән өтрү белә бир јазышмаја лүзум вармы?

Бир гәдәр әввәл демишдим: ссудаларын верилмәси заманы адамлардан әлавә пул гопармаг мәгсәдилә бүрократлар јүз һоггадан чыхыр. Әлбәттә, бу фикир бир, ики, беш, он беш... нәфәрин шифаһи сөһбәти, рәсми идарәләрә көндәрилән әризәдә, еләчә дә редаксијамыза дахил олмуш онларча шикајәт мәктубунда өз әксини тапмышдыр. Дејиләнләрин јүз фаиз доғрулуғуна зәманәт верә билмәдијим кими, банк ишчиләринин «һәр мин манат ссуда үчүн 25 манат хәрч чәкирик» демәләринә дә зәманәт вермирәм. Һәр ики һалда «од јанмаса түстү чыхмаз» демишләр.

Сөз-сөзү чәкәр. Бу фикрә даһа бир әлавә. Һәсән Тағыјев (Кирән кәнди), Мә'сим Нағыјев (Әсрик Чырдахан кәнди), Гәләндәр Садыгов (Ваһидли кәнди), Сәһман Чәмилов (Товуз шәһәри), Һүрү Әләскәрова (Дөнүк Гырыглы кәнди), Мәммәд Мәммәдов (Јеникәнд кәнди) вә онларча башгаларынын сәнәдләри март-ијун ајындан һазыр олса да, бу күнәдәк пул ала билмәјибләр. Анчаг сентјабрда сәнәдләри һазыр олан Әли Әлијев (Бајрамлы кәнди), Чәлал Садыгов (Товуз шәһәри), Нәриман Исмајылов (Чәлилли кәнди), Исмајыл Әлијев (Дөнүк Гырыглы кәнди), Ләтиф Аббасов (милис ишчиси), Һәчәр Намазова (Товуз шәһәри) вә башгалары елә сентјабрда чох гыса вахтда асанлыгла пул ала билмишләр. Нијә? Бу суала јухарыда дедијим фикир чаваб вермирми?

Товуза кәлдијимин биринчи-икинчи күнү 3432 нөмрәли әмәк әманәт банкынын мүдири, игтисад елмләри намизәди Һәтәм Һәсәнову көрә билмәдим, (сонра көрүшдүм) Бакыда иди. Онун мүавини Акиф Ағајевлә, кредит үзрә инспектор Ризван Исајевлә хејли сөһбәт етдик, бирликдә сәнәдләрә бахдыг, һаглыларын сәнәдини һагсызлардан ајырдыг. Акиф Ағајев сусур, Ризван Исајев исә дил-дил өтүр, ссуда алмаг истәјәнләрин һамысыны һагсыз, әдаләтсиз, гарајаха, демагог адландырыр, өзүнүн пак, нәзакәтли олмасыны сүбут етмәјә чәһд көстәрир. Лакин ишә мүдахилә едәндән сонра ајдын олду ки, банкын ачар-килиди әлиндә олан Ризванын чанфәшанлығы әбәс дејилмиш. Чүнки сәнәдләри о јохлајыр, пул алмаг үчүн ордери мәһз о јазыр. Долдурулмасы ән чоху үч дәгигә вахт апаран бир ордери, бә'зән бир, үч, алты ај јазмыр. Мәгсәд? Буну Ризван, онун мүдири Һ. Һәсәнов вә мүавин А. Ағајев даһа дәгиг билир, елә дејилми?!

Һазырда үч јүз нәфәрә јахын адам ссуда алмаг үчүн сәнәдләри һазыр нөвбәдә дајаныб. Лакин банк ишчиләринин дедијинә көрә пул вермәк үчүн лимит чатышмыр. Сөһбәтарасы Һ. Һәсәновдан сорушдум.

— Республика аграр сәнаје банкынын Товуз шө'бәсиндән вахтында пул ала билирсинизми?

О, әввәлчә сусду, сонра деди:

— Чох вахт вердијимиз сифаришә әмәл етмирләр.

Елә бурадача дејим ки, Һәтәм Һәсәнов һагсыз иди, она вердијим суал да јерсиз дејилди. Билирдим ки, республика аграр сәнаје банкынын Товуз шө'бәсиндән 3432 нөмрәли Товуз әмәк әманәт банкы пул алмагда асылыдыр. Она көрә дә ики күн әввәл јохлајыб ајдын етмишдим ки, әмәк әманәт банкы биринчи кварталда үч милјон манат пул алмаг үчүн сифариш вердији һалда 3,6 милјон манат пул алмышдыр. Шө'бә икинчи вә үчүнчү кварталларда да банка алдығы сифаришдән һәр квартал алты јүз мин манат чох пул вермишдир. Өз нөгсаныны өрт-басдыр етмәкдән өтрү наһагдан башгасына гара јахмагдан да чәкинмәмишләр!

Еһтијачы оланлара дөвләт тәрәфиндән верилән ссуда адамларын күзәраныны јахшылашдырмаг, сосиал проблемләри һәлл етмәк үчүндүр. Ссудаларын вахтында алынмасы, онун верилән мәгсәд үчүн хәрчләнмәсинә нәзарәт, даһа чох еһтијач ичәрисиндә јашајанлара гајғы көстәрмәк мәһз јерли Советләрин доғма ишидир. Лакин елә совет сәдләри вар ки, садәчә олараг бу ишдән кәнарда галыб. Елә көтүрәк Азад Гулијевин јашадығы Сарытала советлијини. Советлијин әразисиндә једди кәнд вар. 2.521 нәфәр әһали 578 тәсәррүфатда бирләшиб. 91 нәфәр кәнч аиләнин јени ев тикдирмәјә еһтијачы вар. Бу ил 34 нәфәрә торпаг верилиб. 45 нәфәрин сәнәди һазырланыб рајона көндәрилмиш вә 12 нәфәрин дә торпаг алмаг үчүн сәнәдләри һазырланыр. Сарытала кәнд Советинин сәдри Саат Һәсәновдан сорушдуг.

— Советлик әразисиндә јашајыб ссуда аланлар һәмин вәсаити сәнәддә көстәрилмиш мәгсәд үчүн хәрчләјирләрми?

— Бәли, — дејә гәтијјәтлә чаваб верди.

Дөрд нәфәрин гапысына кетдик. Үч нәфәр һәгигәтән ев тикдирир. Лакин дөрдүнчү, Мәшәди Ағајев һәлә ијун ајында 7.350 манат ссуда алса да, пулу һара хәрчләјиб-хәрчләмәдијини, үмумијјәтлә, нә фикирдә олдуғуну билән тапылмады. Гәрибәдир ки, һәлә М. Ағајевин һәјәтинә чатмаға хејли галмыш С. Һәсәнов бизи инандырмаға чалышды ки, евин биринчи мәртәбәсини тикиб гуртарыб, икинчи мәртәбәјә ссуданын галаныны аландан (ссуда ики дәфәјә верилир) сонра башлајачаг. Һансы ки, һәјәтдә тәзә тикинтидән әсәр-әламәт көрмәдик.

Кәнд Совети сәдринин вачиб мәсәләјә белә мүнасибәти садәчә олараг адамлардан узаг дүшмәси, тапшырылан ишә мәс'улијјәтсизлији илә бағлыдыр. Белә бир факт јеканә олсајды, бәлкә дә ачыб-ағартмаздыг. Демә, Саат Һәсәнов Кирән кәнд Советинин сәдри Салман Бајрамова баханда шүкүрлү имиш. Һәтта С. Бајрамов билмәди ки, онун әјләшдији кабинетдән тәхминән бир километр аралыда јашајан анаданкәлмә икинчи дәрәчәли әлил Шаһнијар Сүлејмановун бу илин мајында алдығы мин манат ссуда нә үчүндүр? Тә'кидлә деди ки, инәк алыб. Лакин Шаһнијарла көрүшәндә ајдын олду ки, мүһарибәдән габаг мәрһум атасынын гојуб кетдији вә һазырда учулмаг горхусу олан бир көзлү отагда једди нәфәрлә (!) јашајыр. Сәккиз ил әввәл икиотаглы евин тәмәлини гојуб, күч-бәла илә јалныз үстүнү өртсә дә һәлә ичинә јығышмаг үчүн галан тикинти ишләрини баша чатдыра билмир. Пулу инәк јох, мәһз ев үчүн алыб. Мәгсәдимиз тәкчә ссуданын нә үчүн алынмасындан, хәрчләнмәсиндән сөһбәт ачмаг дејил, демәк истәјирик ки, узун илләрдән бәри кәнд Советинин сәдри ишләјән Салман Бајрамов советлијин әразисиндә јашајанларын дәрд-сәриндән һали дејил, гајғыларына галмыр. Башга бир факт. Кирән советлијинин әразисиндә јашајан Ариф Нағыјев, Гәләндәр вә Гәмәндәр Алыјев гардашлары онлара чатасы ссуданын икинчи һиссәсини алмагдан өтрү кәнд Советинин сәдри С. Бајрамовун вә рајонун ме'мары С. Мәммәдовун иштиракы илә көрүлән иши јохлајыб акт тәртиб едилдикдән сонра ала биләчәкләр. Һәмин актлар мән советликдә оланда беш күн иди ки, тәртиб едилиб сәдрин столу үстүндә мүркү дөјүрдү. Лакин нә мәгсәдәсә, нә кәнд Советинин сәдри С. Бајрамов, нә дә ме'мар С. Мәммәдов акты имзалајыб саһибләринә вермирләр ки, онлар пул алмаг үчүн кедиб нөвбәјә дајансынлар. Сәбәбини С. Бајрамов белә изаһ етди.

— Ме'мар С. Мәммәдов чох тәләсирди. Она көрә дә гол чәкмәк јадындан чыхыб.

Бу фикрә јаландан башга даһа нә демәк олар?! Һәгигәтән дә ме'мар С. Мәммәдов һәмин кәнддә олубса, һәмин күн акт тәртиб едилибсә, бәс гол чәкмәк чәтин иди? Лакин сәһәри күнү әмәк әманәт банкы гаршысында тәсадүфән һәмин үч нәфәрдән бири илә растлашанда деди ки, әкәр имзасыз актлары сәдрин столунун үстүндә көрмәсәјдиниз вә о бундан шүбһәләнмәсәјди, һәлә биз ајларла кет-кәлдән гуртармајачагдыг.

— Нијә?

— Сәбәби һамыја мә'лумдур. Сиз елә билмәјин Салман Бајрамовун көрдүјү ишләр дә ширин дили кимидир!..

...Һеч кәсә кизли дејил, һәр бир идарә башчысындан наразылыг, шикајәт ола биләр. Анчаг белә, елликлә шикајәтин өзү башга шеј дејир. Бунлар нә уйдурма, шајиә, гејбәт, нә дә јалан сөз-сөһбәтдир. Бу, әсл һәгигәтдир. Анчаг ону билмирик ки, белә бүрократ вәзифә саһибләринин адамлары биләрәкдән инчитмәләринә Товуз Рајон Партија Комитәсиндә, еләчә дә ССРИ Әмәк Әманәт вә Әһалинин Кредитләшдирилмәси Банкы—Азәрбајчан республика банкында һеч олмаса бундан сонра нечә мүнасибәт бәсләјәчәкләр?

Бөјүккиши ЗИЈАДОВ.
Товуз—Бакы.

НИЈӘ ӘН'ӘНӘЈӘ ЧЕВИРМӘЈӘК?

БИР ДҮНЈА СЕВИНЧ

Дүнјанын ән гәрибә мө'чүзәләриндән бири елә онларын һәјатыдыр. Бә'зиси вахтсыз валидејнләрини итириб, бә'зиси... Сәбәбләри садаламагла гуртаран дејил. Һәр биринин талејинин ајрыча тарихчәси, өзүнәмәхсуслуғу вар. Амма һамысынын талејинин бир үмуми чәһәти вар — онлар дөвләтимизин, јахшы адамларын гајғысы илә әһатә олунублар.

Елә онлара тамаша вермәји планлашдыранда сиркин рәһбәрлији дә, артистләр дә буну әсас тутублар ки, талејин хошакәлмәз мө'чүзәсини бу мәс'ум балалара јалныз гајғы вә диггәт көстәрмәклә, бир дә сәнәтин јаратдығы мө'чүзә илә унутдурмаг олар.

Өтән чүмә күнү пајтахтымызын ушаг евләри вә интернатларынын үч минә јахын балача нүмајәндәси үчүнчү дәфә иди ки, Бакы Дөвләт Сиркинин гонағы иди. Бакы сиркинин коллективинин әсасыны гојдуғу бу көзәл ән'әнә гастрола кәлән коллективләр тәрәфиндән дә давам етдириләчәкдир. Бундан әлавә, сиркин рәһбәрлији балача достларыны үмумијјәтлә јаддан чыхармыр. Һәр һәфтәнин дөрд күнү (2—5-чи күнләр) күндүз тамашаларына онлар үчүн 50 јер ајрылыр. Балачалар фоједәки аттраксионлардан, фото хидмәтиндән дә пулсуз истифадә едирләр...

Будур, тамаша башланыр. Ленин орденли Москва Дөвләт Сирк Бирлији артистләринин бир-бириндән көзәл нөмрәләри һәгигәтән ушаглары әфсунлајыр. Әлин-әлинә вуруб гәһгәһә чәкән ким, көрдүкләринин тә'сириндән көзләрини бәрәлдән ким, ајыларын јаныны баса-баса јеримәјини јамсылајан ким... Бир сөзлә, ајры аләм иди. Мәзһәкәчиләр, Удмуртија МССР-ин әмәкдар артистләри Иван Трјапитсын вә Васили Орловла исә ушаглар елә биринчи чыхышдан достлашдылар. Истә'дадлы күлүш усталары сәһнәјә чыхар-чыхмаз балачалар уғунурдулар. Еквилибристләр, жонглјорлар, кәндирбазлар, тә'лимчиләр, акробатлар, атчапанлар бу күн даһа мәс'улијјәтлә усталыгларыны нүмајиш етдирирдиләр. Тә'лимчи Асијат Ағајева исә ушаглара хүсуси бир нөмрә һазырлајыб вә һәмин нөмрәнин ајлыг газанчыны В. И. Ленин адына Совет ушаг фондуна кечирәчәк.

Артистләрдән Валентина Кисс, Јелена Громова, Владимир Теплов вә башгалары сөһбәт заманы билдирдиләр ки, бир сеанс вахты бу гәдәр мәс'ум гәлбләри исиндирдикләриндән һәдсиз шаддырлар.

Тамашадан сонра Орчоникидзе рајонундакы 7 нөмрәли интернат мәктәбин мүәллимләри Лјудмила Зенова вә Лидија Асламина сон вахтлар ушаг евләри вә интернат мәктәбләринә көстәрилән үмумдөвләт вә үмумхалг гајғысыны, бунун да ушагларын тә'лим-тәрбијәсинә, әһвал-руһијјәсинә мүсбәт тә'сирини хүсуси разылыгла гејд етдиләр, сиркин рәһбәрлијинә, артистләрә дәрин миннәтдарлыгларыны билдирдиләр. Тәәссүраты исә ушаглар сөјләдиләр. Фејруз, Мәммәд, Андреј, Самир, Алексеј јербәјердән сәс-сәсә вердиләр: «Чох јахшы иди», «О гәдәр күлмүшүк ки», «Ајыны көрдүнүз, нә бојда иди?»...

Адәтән, ушаглар сиркдән чыханда, бир әлиндән атасы, бир әлиндән анасы, јахуд да һансыса доғмасы тутуб онун үрәјини даһа да фәрәһләндирәчәк нәсә вә'д едә-едә евә апарыр. Бурда исә 30—40 ушағын әлиндән бирчә адам тутмушду — мүәллим. Анчаг ушаглар сиркдән бир дүнја севинчлә гајыдырдылар. Сиркин јаратдығы «мө'чүзә»нин севинчи һәр шеји онлара унутдурмушду. Әкәр башга сәнәт мә'бәдләри дә бу тәшәббүсә гошулсалар, онларын севинчли күнләринин сајыны хејли чохалтмаг олар...

И. АЛЛАҺВЕРДИЈЕВ.

Республика Дөвләт Шәкил Галерејасында ССРИ Ме'марлар Иттифагы Үмумиттифаг «Архитектуралајиһә» Бирлијинин лајиһәләринә Бакыда башланмыш II Үмумиттифаг бахыш-мүсабигәси иштиракчыларынын ишләриндән ибарәт сәрки ачылмышдыр. Шәкилдә: бахыш-мүсабигә иштиракчылары сәрки илә таныш олурлар.

Фото С. Рәсиминдир.

МҮНСИФЛӘР ҺЕЈ'ӘТИ... ТАМАШАЧЫЛАРДЫР

Бу күн В. И. Ленин адына Сарајда «Истә'дадлар ахтарырыг» республика консерт-мүсабигәси башланыр. Бу мүнасибәтлә мүхбиримиз консерт-мүсабигәнин гурулушчу режиссору Чаһанкир АСЛАНОҒЛУ илә көрүшүб сөһбәт етмишдир. Һәмин сөһбәти сизә тәгдим едирик.

— Чаһанкир мүәллим, јәгин ки, сөһбәтә «Истә'дадлар ахтарырыг» мүсабигәсинин јаранма тарихиндән башламаг јахшы олар.

— Јетмишинчи илләрә гәдәр буна бәнзәр мүсабигәләр М. Магомајев адына Азәрбајчан Дөвләт Филармонијасында тәшкил едилирди. Лакин 8—10 нәфәрин иштирак етдији һәмин мүсабигәләр гејри-рәсми шәкилдә кечирилирди. Һазыркы рәсми мүсабигәләрин јаранма тарихи исә 1974-чү илә тәсадүф едир. В. И. Ленин адына Сарајда кечирилмиш һәмин илк консерт-мүсабигәнин галибләрини хатырламаг, јәгин ки, мараглы олар: Сәкинә Исмајылова, Күлнисә Бајрамова, Фирузә Ибадова, Руһәнкиз Мусәви, Һүсејнаға Һадыјев, Заур Рзајев, Сакиф Мәммәдов, Кәмалә Рәһимли, Сүлејман Зејналов, Сәфурә Әзими вә башгалары. Сонралар аноложи мүсабигәләр халг маһнылары ифачылары арасындан Ағададаш Ағајев, Балоғлан Әшрәфов, Маһир Рзајев, Зөһрә Абдуллајева, Билал Әлијев, естрада маһнылары ифачылары арасындан исә Фирәнкиз Рәһимбәјова, Татјана Мирошниченко, Елхан Шыхәлијев вә башгалары кими истә'дадлар тапыб үзә чыхарды.

— Инди исә бу дәфәки консерт-мүсабигә барәдә.

— Бу күн башланан «Истә'дадлар ахтарырыг» консерт-мүсабигәси сај е'тибары илә бешинчидир. Она һазырлыға чохдан башламышыг. Белә ки, мүнтәзәм олараг мөвчуд мүсабигә барәдә е'ланлар вермиш, арзу едәнләрин һамысыны динләмиш, лајиглиләрини мүсабигәјә бурахмышыг. Гејд едим ки, бүтүн бу ишләрдә республикамызын ән мүхтәлиф бәстәкарлары, муғам биличиләри, мүғәнниләри јахындан иштирак етмишләр. Ислам Рзајевин адыны исә хүсуси гејд етмәк истәрдим. Мүсабигә иштиракчыларынын консертә һазырланмасында о, чох әмәк сәрф едиб.

— Бәс, бу дәфәки мүсабигә өз «сәләфләриндән» нә илә фәргләнир?

— Әввәла, иштиракчыларын сајы илә. Рәгәмләрә мүрачиәт едәк: 1974-чү илдә аноложи мүсабигәдә 8 ансамбл, 24 ифачы, 1975-чи илдә 10 ансамбл, 24 ифачы, 1982-чи илдә 5 ансамбл, 24 ифачы, нәһајәт, 1985-чи илдә 6 ансамбл, 19 ифачы иштирак едиб. Чари консерт-мүсабигәнин јекун туруна исә 73 ифачы, 13 ансамбл бурахылыб. Онлар республикамызын ән мүхтәлиф күшәләриндән, арзу едән 100-дән чох ифачы вә 20-дән чох ансамбл арасындан сечилибләр. Икинчи бир тәрәфдән, әввәлләр консерт-мүсабигәләр чәмиси үч күн давам едирди. Биринчи ики күн бахыш кечирилир, үчүнчү күн исә јекун консерти олурду. Бу күн башланан мүсабигә исә дөрд күн давам едәчәк: үч күн—октјабрын 25-и, 26-сы вә 27-си бахыш, нојабрын 1-и исә јекун консерти олачаг.

— Нөвбәти суал елә тәхминән мүсабигәнин ады илә ејнидир: истә'дадлар нечә сечилир?

— Бајаг гејд етдијим кими, мүсабигә барәдә е'ланлар гәзетләрдә дәрч олунандан сонра бизә јүздән чох кәнч ифачы мүрачиәт едиб. Онларын 99 фаизи индијәдәк професионал сәһнәдә чыхыш етмәјиб. Јекун консертинә гәдәр һәмин бу кәнчләр ики динләмә турундан кечибләр. Елә мүғәнни вар ки, нечә дејәрләр, елә сәсини чыхаран кими ону икинчи тура бурахмаг гәрарына кәлмишик. Мүғәнни вар ки, сәси јахшы олуб, сәһнә мәдәнијјәти исә... Беләләринин үзәриндә хејли ишләмәли олмушуг. Нәһајәт, елә мүғәнни дә олуб ки, биз ону динләјәндән сонра тәрәддүддә икинчи тура бурахмышыг, лакин о, өз јолдашларыны динләјәндән сонра ...јекун мүсабигәсиндә иштирак етмәкдән көнүллү сурәтдә имтина едиб.

Јекун мүсабигәсиндә исә мүнсифләр һеј'әтинин үзвләрини тамашачылар әвәз едәчәкләр. Нечә? Јәгин ки, консертин програмында јаздығымыз ашағыдакы сөзләр бу суала ән јахшы чаваб ола биләр: «Һөрмәтли тамашачылар! Бу ахшамкы «Истә'дадлар ахтарырыг» консерт-мүсабигәнин мүнсифләр һеј'әти сизсиниз. Мүсабигәдә һәр мүғәнни бир маһны охујачагдыр вә сиз онлара беш бала гәдәр гијмәт вермәлисиниз. Гијмәт верәркән мүғәннинин сәсини вә онун ифачылыг мәдәнијјәтини нәзәрә алын. Консертдән сонра програмлары фоједә гојулан гутулара атын. В. И. Ленин адына Сарајын бәдии шурасы сизин вердијиниз гијмәтләри һесаблајыб даһа чох бал топлајан мүғәнниләрин иштиракы илә јекун консерти тәшкил едәчәкдир».

— Нәһајәт, сонунчу суал: бу дәфә тамашачыларымыз һансы мүғәнни вә ансамбларла таныш ола биләчәкләр?

— Иштиракчылар арасында үмид верәнләри чохдур. Фүзулидән, Шамахыдан, Ләнкәрандан, Сабирабаддан, Ағчабәдидән, Бәрдәдән, Јевлахдан, Чәлилабаддан, Әли Бајрамлыдан, Бакынын мүхтәлиф рајонларындан кәлән ифачылар арасында габилијјәтлиләри аз дејил. Адларыны һәләлик чәкмәк истәмирәм. Шамахынын «Пиргулу», Фүзулинин «Забул», Гарадағын Саһил гәсәбәсинин «Далғалар», Ленин адына НГЧИ-нин «Маһур», «Азәрелектротерм» ИБ-нин «Күнел» ансамбллары да, јәгин ки, тамашачыларын хошуна кәләчәк. Нәһајәт, В. И. Ленин адына Сарајын залына топлашанлары бу дәфә бир сүрприз дә көзләјир: онлар мүсабигәләрин тарихиндә илк дәфә олараг, мејхана дејәнләрин мәһарәтини, јарышыны изләјә биләчәкләр.

Беләликлә, һөрмәтли тамашачылар! Кәнч мүғәнниләрә објектив гијмәт вермәклә сиз јени истә'дадларын үзә чыхмасына көмәк етмиш олачагсыныз.

Мүсаһибәни апарды: Азәр ӘҺМӘДОВ.

КАШ БЕЛӘ ОЛМАЈАЈДЫ

Һөрмәтли редаксија! Бир нечә күн иди ки, башга республикадан даими јашамаг үчүн Бакы шәһәринә кәлмишдик. Ишләримизи саһмана салдыгдан сонра чохдан һәсрәтиндә олдуғумуз театра кетмәји гәрара алдыг. Әввәлчәдән «Бакы» гәзетиндә дәрч олунмуш е'лана бахдыг. Бурада сентјабрын 28-дә М. Әзизбәјов адына Академик Дөвләт Драм Театрында түрк јазычысы Садыг Шендилин «Ганлы Никар» мелодрамасы гејд олунмушду. Мән түрк маһнылары кими, түрк халгынын јазычы вә шаирләринин әсәрләрини дә үрәкдән севирәм. Театр коллективинин тамашачылара тәгдим етдији «Ганлы Никар» мелодрамы чохлары кими мәним дә үрәјимдән иди. Буна көрә дә һәмин күн һәјат јолдашымла бирликдә театра кетдик.

Ону да дејим ки, кассада јахшы јерләр үчүн билетләр әввәлчәдән сатылмышды. 3-чү јаруса билет галмышды. Әлачсыз галыб бураја ики билет алдым. Севиничәк кәлдијим театрда илк гангаралыг кассадан башлады. Билетләрә бахдым вә көрдүм ки, кассир (адыны билмирәм) ики билет үчүн 1 манат 40 гәпик әвәзинә 1 манат 60 гәпик чыхмышдыр.

Икинчи гангаралығы салона дахил оландан сонра башлады. Адамлар үмуми гајда үзрә тамаша башланмаздан 10—15 дәгигә тез өз јерләрини тутмушдулар. Хејли кечәндән сонра салонда тамашачылардан кимсә уча сәслә дилләнди: чамааты дејәсән сарыјыблар, әши, бураја биз әсәбиләшмәјә кәлмәмишик ки?!..

Һәмин адам һаглы иди. Чүнки тамаша саат 19.30 әвәзинә 20.00-дән хејли кечмиш башланды. Тәсәввүр един, салонда пәрдә ачылмадан 40—45 дәгигә отуран тамашачынын вәзијјәти нечә ола биләрди.

Үчүнчү гангаралығы исә пәрдәләрарасы тәнәффүс заманы олду. Дәһлизләрдә о гәдәр папирос чәкән варды ки, түстүдән санки көз-көзү көрмүрдү. Јери кәлмишкән дејим ки, иттифагын әксәр шәһәрләриндә ичтимаи јерләрдә папирос чәкмәк гадаған едилмишдир. Анчаг тәәсүфләр олсун ки, М. Әзизбәјов адына театрын мүдиријјәти бинанын дахилиндә папирос чәкилмәмәси үчүн һеч бир тәдбир көрмүр.

Октјабрын 7-дә исә Ленин адына сарајда кечирилән консертә кетдик. Бурада дикәр ифачыларла јанашы истә'дадлы ханәндә Мәммәдбағыр Бағырзадә кениш програмла чыхыш етди. Бәри башдан дејим ки, М. Бағырзадәнин мәлаһәтли сәсини радиода чох ешитмишәм. Өзүнү исә, илк дәфә иди сәһнәдә көрүрдүм. Ачығыны дејим ки, сәһнәдә гојулан динамикләр һамы тәрәфиндән севилән бу ханәндәнин сәсини јахшы ешитмәјә имкан вермирди. Чүнки динамикләрдән гопан чох күчлү сәс маһнынын сөзләрини там баша дүшмәјә мане олурду. Һәтта тамашачылардан бә'зиси бирбирләринә гулагларыны тутмағы мәсләһәт көрүрдү. Сәс операторуна едилән хаһишләр дә һеч бир нәтичә вермирди.

Чох мараглыдыр, көрәсән ханәндә М. Бағырзадә салонда тамашачыларла јан-јана отурсајды вә динамикләрдән гопан гулагбатырычы сәси ешитсәјди, нә дејәрди?!

Дурсун АББАСОВ,
ССРИ Журналистләр Иттифагынын үзвү.

ӘДӘБИ-БӘДИИ КЕЧӘ

Минкәчевирдә Азәрбајчан совет поезијасынын классики Микајыл Мүшфигин анадан олмасынын 80 иллијинә һәср едилмиш әдәби-бәдии кечә кечирилмишдир. Кечәни шәһәр ХДС ичраијјә комитәси сәдринин биринчи мүавини Мәһәббәт Гарабағлы ачмышдыр. Көркәмли алим Күлһүсејн Һүсејноғлу М. Мүшфиг һагда сөз сөјләмишдир.

Кечәдә М. Мүшфигин мәктәб јолдашы, филолокија елмләри доктору, професор Әкрәм Чәфәр, Мүшфигин шакирди тарих елмләри доктору, икид шаһин Мәзаһир Аббасов бөјүк шаир һаггында хатирәләрини данышдылар. Шаирләрдән Һикмәт Зија, Ејваз Борчалы, АСЕ-нин дил вә әдәбијјат шө'бәсинин мүдири, филолокија елмләри намизәди Азәр Бағыров Мүшфиг һаггында үрәк сөзләрини дедиләр.

ЧИЧӘК СЕВКИЛИМ

Көрдүјүн
ади чичәк дејил,
Арзумду битиб
гәлбимин чәмәниндә.
Онун көзәллији дә мәндәдир,
инчәлији дә мәндә.
Тохунма она,
көзүнүн јағышыны
Мунчуг-мунчуг ахыда биләр.
Мәканы — үрәјимди,
ону гајан кими,
овум-овум дағыда биләр.
Гој бир аз
дүнјанын ишығыны удсун.
Өмрүмүн бәхт ојунунда,
ишығa бүрүнмүш үмидләрим
анчаг она,
она удузсун,
Тохунма она,
О, ади чичәк дејил.
Арзумду,
битиб үрәјимин чәмәниндә.
Һәсрәтим,
һичраным,
Шеһ кими әријиб кедир.
күмүшү ләчәјиндә.
Тохунма она,
О һәлә шахтаја, туфана,
дөзмәји өјрәнир.
Сүзкүн бахышыјла,
јамјашыл отлары,
Отлардан о јана,
сүд рәнкли
күлләри сүзмәји өјрәнир.
Тохунма она,
О һәлә
лејсан јағышлар алтында
даһа дәринә
ришә атмалыдыр.
Торпағы әмиб
шәфәгләр гојнунда,
Һәгигәтә чеврилиб,
Бир инсан өмрүнү,
Јашатмалыдыр.

Күлүмбала НӘСИРЛИ.

ВУРҒУНУ ДУЈАН КӨНҮЛ

Шәкилдә: С. Вурғун вә М. Әфәндијев.

Әмәкдар мүәллим Миргасым Әфәндијеви әлли илдән чохдур танырам. Үч илдән сонра јашы дохсан олачаг. Бу халг мүәллими илә көрүшмәк истәјирдим. Газахда, Садыхлы кәндиндә јашајыр. Онун кечмиш семинарија јолдашлары Сојун Нәсибов, Әскәр Хасмәммәдова бирликдә көрүшүнә кетдим. Онуда дејим ки, кимә Сәмәд Вурғунун һәјат вә фәалијјәтиндән бир факт лазымдырса, о, истәр-истәмәз Миргасым мүәллимә мүрачиәт едир. Мәндә Сәмәд Вурғунун бир нечә надир фотосу варды. Һәмин шәкилләрдә әкс олунмушларын ад-фамилијасыны дәгигләшдирмәк истәјирдим.

Хејирхаһ Миргасым мүәллим фотошәкилләрин һансы ајда, нечәнчи илдә вә нә шәраитдә чәкилдији барәдә әтрафлы мә'лумат верди. Истәр-истәмәз, Сәмәд Вурғунла кечирдији өтән күнләрини хатырлады, 1919—20-чи илләрдә Газах семинаријасында охудуглары вахтлары јада салды.

Миргасым мүәллим деди ки, 1916-чы илдә имтаһан вериб Газах семинаријасынын ашағы еһтијат синфинә гәбул олундум. Семинаријанын директору мәшһур әдәбијјатшүнас Фиридунбәј Көчәрли иди. Чидди вә ағыр тәбиәтли Фиридунбәј семинаристләри доғма өвлады гәдәр истәјирди. Хүсусилә, Сәмәдин фитри исте'дадыны јүксәк гијмәтләндирирди. Семинарија һәгиги мә'нада, меһрибан бир тәрбијә бешији иди. Бурада мәним кими әјниндән боз архалығы, ајагларындан котғу чарығы, башындан јун папағы чыхарыб илк дәфә мәктәб үзү көрәнләр охујурду. Биз низам-интизамы, сәлигә-саһманы, достла, мүәллимлә рәфтары бурда көрүб өјрәндик.

Арыг, чәлимсиз вүчуду олан Сәмәд Вәкилов од парчасы иди. Ријазијјаты һамыдан јахшы билирди. Тәнәффүс вахты, имтаһан заманы һамынын көмәјинә кәләрди. Бүтүн бунлары көрүб-дујан ријазијјат мүәллимимиз Алабәј Шыхлински бөјүк бир мүдрикликлә, һәлә о вахтлар Сәмәд һаггында демишди:

—Бу ушаг ја саламат баш кора апармајачаг, ја да бундан көрүнмәмиш бир шеј чыхачагдыр.

Семинарист Сәмәд Вәкиловун көзәл ше'рләр охумасынын, һазырчаваблығынын вә јаныглы-јаныглы скрипка чалмасынын шаһиди олан әдәбијјат мүәллимимиз Јусиф Гасымов исә демишди:

—Бу Сәмәд фитнеји-дөвран олачагдыр.

—1920-чи илдә,—дејә Миргасым мүәллим бөјүк досту Сәмәд Вурғун һаггында сөзүнү давам етдирир,—ә'ла охудуғума көрә мәни дә јухары еһтијат синфинә, јә'ни әсас синфә кечирдиләр. Бәхтим елә кәтирди ки, Сәмәдлә бир столда әјләшдик. Сәмәд онда одлу, ашиганә ше'рләр јазарды. «Гәләбә әфкары» дивар гәзетимиздә исә Сәмәд Вәкиловун, Осман Сарывәллинин, Мөһсүн Поладовун вә мүәллимимиз Мирзә Вәлизадәнин һәм сатирик, һәм дә тәбиәти тәрәннүм едән ше'рләри чап олунарды. Семинаристләр Сәмәдин ше'рләрини әзбәр билирдиләр.

—Миргасым мүәллим, —дедим,—јахшы олду ше'рдән сөһбәт дүшдү. Тәсадүфән сиздә достунуз Сәмәд Вурғунун чап олунмамыш ше'ри галмајыб ки? Ахы, сиз бөјүк шаирлә өмрүнүн сон дәгигәләринәдәк биркә олмусунуз.

—Чап олунмамыш ше'ри дә вар, биркә чәкдирдијимиз фотошәкил дә. Онлардан бири—«Мотал кәлмәди» ше'ри оғлум Назимдә иди. Назим ону бу јахынларда дәрч етдирди. Мәндә галан ше'рини Сәмәд 1941-чи илин јајында Шүвәландакы бағында јазыб. Даһа доғрусу, мәнә көндәрдији мәктубдур, нәзмлә гәләмә алыб. О вахт мән Газахда маариф мүдири вәзифәсиндә ишләјирдим. Ше'р јаддашымдадыр, дејим ону, јаз, гој Сәмәд Вурғун пәрәстишкарларына јени төһфә олсун.

Әзизим Миргасым, бу
мәктубу ал,
Газах маһалына чар чәкиб,
сәс сал...

Де ки, Шүвәланда бир
бағымыз вар,
Анчаг нә әтимиз, нә
јағымыз вар.

Һејф ки, ше'рин һамысы јадымда галмајыб. «Мәни кечмиш күнләрә гајтардын» —дејиб Миргасым мүәллим сусур вә бир гәдәрдән сөзүнә давам едир:—Илләр нә амансыз, нә сәрт олурмуш, артыг әзиз Сәмәдин вәфатындан бир гәринә кечир. Амма мәнә елә кәлир ки, дүнән, ја да сырағакүн Сәмәдлә биркә олмушам. Гарајазыја ова кетмишәм, доғма Шыхлыда Шәмистан Һүсејновун гонағы олмушам, она мәктуб јазыб Кәмәрли мәктәбинин тикинтиси үчүн көмәк истәмишәм...

Бир дә көрәрдин ки, гапыны ачыб сүр'әтлә ичәри кирди. Әрклә һәјат јолдашым Лүтвијјәнин үстүнә гышгырды:

—Аз, нолду, бу әфәнди евиндә бир стәкан чај ичиб, бир лохма чөрәк јејәчәјик, јохса јох? Симичлијиндән достум Миргасымы ајаг үстә гурудуб, өлдүрүбсән.

Зарафатындан галмазды. Еһ, өтән күнләр, Сәмәдли күнләр... Һамысы хәјал олду кетди.

Оғлум Назимин тојунда масабәји өзү олду. Чамаат јығышанда ајаға дуруб деди:

—Чох мәчлисләрдә достлар истәјиб ки, мән масабәји олум. Һәр дәфә бир бәһанә илә бојнумдан атмышам. Амма бу күн оғлум Назимин тојунда өзүм өзүмү масабәји сечирәм.

Мәчлиси ахырадәк ше'рлә, зарафатла өзү апарды.

Миргасым Әфәндијевдән хош тәәссүратла ајрылдым. Вурғунун сөзүнү, ше'рини синәсиндә јашадан, хатирәсини һәмишә әзиз сахлајан гочаман мүәллимә дөнә-дөнә тәшәккүр етдим.

Тејмур МИРАЛАЈЕВ,
тарих елмләри намизәди.

Газах Мүәллимләр Семинаријасынын мүәллим вә тәләбәләриндән бир групу. Шәкил 1924-чү илдә чәкилмишдир.

Азәрбајчан ССР Халг Тәһсили Назирлији

АЗӘРБАЈЧАН ТЕХНОЛОКИЈА ИНСТИТУТУ

1988—1989-чу дәрс или үчүн гијаби ше'бәјә ашағыдакы факүлтә вә ихтисаслар үзрә

тәләбә гәбулу е'лан едир:

Механика факүлтәси

Јејинти сәнајесинин машын вә апаратлары (тәһсил Азәрбајчан вә рус дилләриндә).

Тохучулуг, јүнкүл сәнаје вә мәишәт хидмәти, машын вә апаратлары (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Јејинти истеһсалы технолокијасы факүлтәси

Гычгыртма истеһсалаты вә шәрабчылығын технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Консервләшдирмәнин технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Әт вә әт мәһсулларынын технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан вә рус дилләриндә).

Сүд вә сүд мәһсулларынын технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Ичтимаи иашә мәһсулларынын технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Тохучулуг вә јүнкүл сәнаје технолокијасы факүлтәси

Тәбии вә кимјәви лифләрин әјирилмәси (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Парчаларын вә трикотажын технолокијасы (тәһсил Азәрбајчан вә рус дилләриндә).

Тикиш мә'мулатларынын технолокијасы вә конструксијалашдырылмасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Көндән олан мә'мулатларын технолокијасы вә конструксијалашдырылмасы (тәһсил Азәрбајчан дилиндә).

Институтун гијаби ше'бәсинә јашындан асылы олмајараг орта тәһсилли ССРИ вәтәндашлары вә ССРИ-дә јашајан харичи өлкә вәтәндашлары гәбул едилирләр.

Истеһсалатдан ајрылмамагла института сечдикләри ихтисас профили үзрә ишләјән шәхсләр гәбул олунур.

Института дахил олмаг истәјәнләр ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәлидирләр:

ректорун адына ваһид формада әризә;

орта тәһсил һаггында сәнәдин әсли;

ахырынчы иш вә ја тәһсил јериндән хасијјәтнамә (зәманәт);

әмәк китабчасындан чыхарыш;

086/У нөмрәли формада тибби арајыш;

3х4 см. өлчүдә 6 фотошәкил.

Института дахил оланлар паспорту, һәрби билети (еһтијатда олан һәрби вәзифәли шәхсләр) вә ја чағырышчы вәрәгәсини (чағырыш јашлы шәхсләр) шәхсән тәгдим едирләр.

Әризәләр октјабрын 15-дән нојабрын 15-дәк гәбул олунур. Гәбул имтаһанлары нојабрын 16-дан 30-дәк, тәләбә һеј'әтинә гәбул исә декабрын 5-дәк кечириләчәкдир.

Һазырлыг ше'бәсинин мә'зунлары гәбул имтаһанлары вермәдән тәләбә һеј'әтинә гәбул едилирләр.

Института дахил олмаг истәјәнләр сечдикләри ихтисасдан асылы олараг ашағыдакы фәнләрдән гејд олунмуш ардычыллыгла гәбул имтаһанлары верирләр.

Механика факүлтәсинә — ријазијјат (шифаһи), физика (шифаһи), ана дили вә әдәбијјат (јазылы).

Јејинти истеһсалы технолокијасы факүлтәсинә — кимја (шифаһи), ријазијјат (јазылы), ана дили вә әдәбијјат (јазылы).

Тохучулуг вә јүнкүл сәнајенин технолокијасы факүлтәсинә физика (шифаһи), ријазијјат (јазылы), ана дили вә әдәбијјат (јазылы).

Ријазијјат (јазылы вә шифаһи), физика (шифаһи) вә кимјадан (шифаһи) имтаһанлар профилли (мүсабигәли), ана дили вә әдәбијјатдан (јазылы) имтаһан гејри профилли (мүсабигәсиз) олачагдыр.

Ана дили вә әдәбијјат имтаһанында икибаллы гијмәт системи—«кафи» вә «гејри-кафи» гијмәтләри мүәјјән едилир.

Орта мәктәби битирәркән гызыл (күмүш) медалла тәлтиф олунанлар, орта ихтисас мәктәбләрини вә ја орта техники пешә мәктәбләрини фәргләнмә диплому илә битирәнләр јејинти истеһсалы технолокијасы факүлтәсиндә—кимја (шифаһи), механика факүлтәсиндә—ријазијјат (шифаһи), тохучулуг вә јүнкүл сәнајенин технолокијасы факүлтәсиндә исә физика (шифаһи) имтаһанындан «беш» гијмәт алдыгда дикәр имтаһанлары вермәкдән азад едилир. «Дөрд» вә ја «үч» гијмәтләр алдыгда исә галан имтаһанлары верирләр.

Гәбул имтаһанлары орта үмумтәһсил мәктәбләринин програмына ујғун ССРИ Али вә Орта Ихтисас Тәһсили Назирлији тәрәфиндән тәсдиг едилмиш програмлар үзрә кечирилир.

Института дахил олмаг истәјәнләр гәбул имтаһанларыны Азәрбајчан вә рус дилләриндә верә биләрләр.

Чәдвәлдә көстәрилән вахтда үзүрсүз сәбәбә көрә имтаһана кәлмәјән вә имтаһандан «ики» гијмәт аланлар сонракы имтаһанлара бурахылмырлар.

Еһтијата бурахылан вә һөкумәтин мүәјјән етдији күзәштләри олан һәрби гуллугчулар, јетим ушаглар вә валидејн һимајәсиндән мәһрум олан ушаглар гәбул имтаһанларындан мүвәффәг гијмәтләр алдыгда института мүсабигәдәнкәнар гәбул олунурлар.

Истеһсалатдан ајрылмадан тәһсилә әввәлчә мүсабигә јолу илә, сечдији ихтисас профили үзрә азы бир ил ишләјәнләр, сон үч илдә еһтијата бурахылан һәрби гуллугчулар, орта ихтисас вә техники пешә мәктәбләрини битириб ујғун ихтисаслара дахил оланлар гәбул едилирләр. Һәмин шәхсләр арасында мүсабигә олмадыгда галан јерләрә мүсабигә јолу илә дикәр шәхсләр гәбул олунурлар.

Институтда гәбулла әлагәдар бүтүн мәсәләләри гәбул комиссијасы һәлл едир.

Гәбул комиссијасы һәр күн (базар күнләриндән башга) саат 9.00-дан 18.00-дәк, шәнбә күнләри исә 17.00-дәк ишләјир.

Әлавә мә'лумат алмаг үчүн бу үнвана мүрачиәт етмәк олар.

374711, Кировабад шәһәри, Сағламлыг күчәси, 8. Телефонлар: 3-54-15, 3-37-75.

РЕКТОРЛУГ.

Азәрбајчан ССР Дөвләт Аграр-Сәнаје Комитәси

КӨЈЧАЈ КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫНЫ МЕХАНИКЛӘШДИРМӘ ВӘ ЕЛЕКТРИКЛӘШДИРМӘ ТЕХНИКУМУ

1988—1989-чу дәрс или үчүн гијаби ше'бәјә

ТӘЛӘБӘ ГӘБУЛУ Е'ЛАН ЕДИР.

Кәнд тәсәррүфатынын механикләшдирилмәси (10 иллик тәһсил әсасында).

Техникумун гијаби ше'бәсинә јашындан асылы олмајараг кәнд тәсәррүфатында ишләјән һәр ики чинсдән олан ССРИ вәтәндашлары гәбул олунурлар. Тәһсил мүддәти 2 ил 8 ајдыр.

Техникума дахил олмаг истәјәнләр ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәлидирләр.

Ваһид формада директорун адына јазылмыш әризә;

тәһсил һаггында сәнәдин әсли;

086/У нөмрәли форма үзрә тибби арајыш;

3х4 см. өлчүдә башачыг чәкилмиш 4 әдәд фотошәкил;

иш стажы оланлар үчүн мүәссисә вә ја идарә рәһбәрлији тәрәфиндән тәсдиг едилмиш әмәк китабчасындан, колхозчулар үчүн исә идарә һеј'әтинин тәсдиг етдији колхозчу китабчасындан чыхарыш;

идарә, мүәссисә, тикинти, колхоз, совхоз тәрәфиндән көндәриләнләр үчүн көндәриш формасы (әлавә 6,8);

доғум һаггында шәһадәтнамә, паспорт, һәрби билет вә јахуд гејдәалынма вәрәгәси шәхсән тәгдим олунур.

Әмәли иш стажы орта техники пешә мәктәбини фәргләнмә диплому илә битирәнләрдән, еләчә дә бүтүн фәнләрдән «4» вә «5» гијмәт алараг ихтисас үзрә бурахылыш имтаһанларындан мүвәффәг гијмәт аланлардан вә истеһсалатдан ајрылмадан дахил олмаг истәјәнләрдән тәләб едилир.

Орта техники пешә мәктәбини битирмәк һаггында сәнәд дахил олмаг үчүн о вахт әсас сајылыр ки, орада орта мәктәб һәчминдә үмумтәһсил фәнләринин өјрәнилмәси көстәрилсин.

Әризәләр нојабрын 30-дәк гәбул олунур.

Техникума дахил олмаг истәјәнләр ана дили вә әдәбијјатдан (инша), ријазијјатдан шифаһи имтаһан верирләр.

Гәбул имтаһанлары нојабрын 1-дән декабрын 25-дәк кечирилир.

Техникума ашағыдакы шәхсләр имтаһансыз гәбул олунурлар:

орта мәктәби гызыл вә ја күмүш медалла битирәнләр;

натамам тәһсил әсасында орта техники пешә мәктәбини фәргләнмә диплому илә битирәнләр;

ССРИ Силаһлы Гүввәләриндән, ССРИ Дөвләт Тәһлүкәсизлији Комитәси вә ССРИ Дахили Ишләр Назирлији органларындан штат ихтисарына, сәһһәтинә, јашына көрә вә мүддәтдән артыг һәрби гуллугда галараг (бурахылдыгдан сонра ики ил әрзиндә) еһтијата бурахылмыш забитләр, прапоршикләр, мичманлар.

Гәбул имтаһанларына 6 күн галмыш мүсаһибә јолу илә ашағыдакылар тәләбә һеј'әтинә имтаһансыз гәбул олунурлар:

натамам орта мәктәби фәргләнмә илә битирәнләр;

орта мәктәби битирәркән «Ајры-ајры фәнләрин өјрәнилмәсиндә хүсуси мүвәффәгијјәтләринә көрә» тә'рифнамәси оланлар (һәмин фәнләр гәбул имтаһанларына дүшүрсә).

Гәбул имтаһанларына 4 күн галмыш мүсаһибә јолу илә ашағыдакылар тәләбә һеј'әтинә имтаһансыз гәбул олунурлар:

сәккизиллик вә ја ониллик тәһсил вә натамам орта тәһсил әсасында орта техники пешә мәктәбләриндән «4» вә «5» гијмәтләрлә кәләнләр;

орта тәһсил әсасында орта техники пешә мәктәбләрини техникумда сечдији ихтисаса ујғун олараг фәргләнмә диплому илә битирәнләр.

Гејд: көстәрилән имтијазлар ихтисас үзрә гәбул планынын 60 фаиз һәчминдә тәтбиг едилир.

Ашағыдакы шәхсләр гәбул имтаһанларындан мүвәффәг гијмәтләр алдыгда мүсабигәдән кәнар гәбул олунурлар:

һәрби хидмәтдән тәрхис олунмуш вә һәрби һиссәдән көндәриш аланлар вә јахуд һәрби комиссарлыгдан имтијаз верән шәһадәтнамәси оланлар;

ушаглыгдан I вә II груп әлилләр (тәдрис планларына мүвафиг охумалары мүмкүн олмасы һаггында әмәк-мүаличә експерт комиссијасынын рә'ји варса);

Сов.ИКП МК вә ССРИ Назирләр Советинин 1966-чы ил 3 сентјабр тарихли 729 нөмрәли гәрарына мүвафиг олараг көндәриши олуб иш характеринә ујғун ихтисасы үзрә азы 3 ај иш стажына малик оланлар;

дахил олдуғу ихтисаса вә ја она јахын ихтисас үзрә азы ики ил әмәли иш стажы оланлар, һәмчинин һәрби хидмәтдән еһтијата бурахылмыш һәрби гуллугчулар (тәрхис олундугдан сонра 3 ил әрзиндә);

орта тәһсил базасы әсасында орта техники пешә мәктәбини фәргләнмә диплому илә битирәнләр, өјрәндикләри пешәјә ујғун ихтисасы сечәнләр.

Бүтүн галан јерләрә мүсабигә јолу илә ән јүксәк бал топламыш шәхсләр гәбул едилирләр.

Сәнәдләр истираһәт күнләриндән башга һәр күн саат 9-дан 17-дәк гәбул едилир.

Техникумун үнваны: Көјчај шәһәри, 1 Мај күчәси, 187.

Телефонлар: 5-34-76, 5-19-30, 5-19-40.

Директорлуг.

РЕДАКСИЈАЈА МӘКТУБ

«КӨРМӘ АЛДАНМАСЫ». НӘДИР О?

ҺАЧЫКӘНД ЈОЛУНДА ГӘРИБӘЛИЈИН СӘБӘБИ

Әввәлчә гејри-адилијин нәдән ибарәт олдуғуну јада салаг. Шосе јолунун Ашыглы кәнди јахынлығындан (Һачыкәндә чатмамыш) кечән һиссәсиндә автомобили вә ја башга тәкәрли нәглијјат васитәсини сәрбәст вәзијјәтә кәтирдикдә онун јохуш истигамәтдә хејли мәсафәјә һәрәкәт етдији мүшаһидә едилир. Белә истигамәтдә сәрбәст һәрәкәт исә һаглы тәәччүб доғурур.

Кәнчәлиләр хејли вахтдыр ки, һаглы олараг бу автомобил «иллүзијасыны» нүмајиш етдирмәклә өз гонагларыны һејрәтләндирирләр. Ешитдијимизә көрә, харичи туристләр дә бу јол әһвалатыны көрүб һејрәтләнмиш вә һәтта өз өлкәләри мәтбуатында бу барәдә мә'лумат дәрч етмишләр. Бизим марагла бахдығымыз вә хошбәхтликдән һәләлик тәравәтини итирмәмиш «Далға» телевизија верилишиндә дә бу барәдә мә'лумат верилмишдир. Бу верилиш һаггында сон дәфә Дағлыг Гарабағда оларкән Степанакерт шәһәр Низами адына орта мәктәбин 8-чи синиф шакирди Натиг Имановдан ешитдим. Степанакертли мәктәбли деди ки, «Далға» верилишинин мүәллифләри сеһирли јол һаггында данышанда «оху атыб, јајыны кизләтдиләр», изаһат вермәдиләр. Степанакертли Натигин мүхтәлиф гәрибәликләрә марағыны алгышладым вә «охун јајыны» һөкмән тапыб, она билдирмәји вә'д етдим.

Јолум Көј көлә дүшәндә Һачыкәнд јолунда һәмин гәрибә һадисәни билаваситә мүшаһидә етмәк имканына малик олдум. Орадан гајыдандан сонра Натигә чаваб вермәк истәдим. Амма Дағлыг Гарабағда баш верән сон һадисәләр бир чохлары кими, Натигин дә аиләсини дәрбәдәр салдығындан онун үнваныны тапа билмәдим. Одур ки, Натигә (вә онун кими јүзләрлә һәвәскара) гәзет васитәсилә чаваб вермәји гәт етдим.

Әввәлчәдән дејим ки, һәр һансы гәрибәлијә раст кәлдикдә илк әввәл ону дәфәләрлә сынагдан чыхмыш мә'лум елми мә'луматлар, ганунлар әсасында изаһ етмәјә чалышмаг лазымдыр. Јалныз бундан сонра «гејри-ади» анлајышына әл атмаг олар. Ашыглы кәнди јахынлығындан кечән шосе јолунда автомобилләрин өзбашына һесаб едилән һәрәкәти садәчә олараг елмә мә'лум олан «көрмә алданмасы»нын нәтичәсидир.

Һәр шеј нисби олдуғу кими, ениш вә јохуш анлајышлары да нисбидир. Бу анлајыш һәгиги үфүг хәттинә нәзәрән мүәјјән едилмәлидир. Јолун өјрәндијимиз һиссәсиндә мүшаһидәчи сәрнишинләр әтраф релјефә—тәпәчикләр вә отлаг саһәләринә нәзәр јетирир вә јолун Кәнчә истигамәтдә јохушлуғу һаггында һөкм верир. Нәтичәдә һиссијјат сәһви јох, мүһакимә сәһви бурахырлар. Онлар бундан сонра машынын өзбашына јохуша галхмасыны магнит гүввәси вә ја башга мә'лум олмајан гүввә тә'сири илә бағламаға чалышырлар. Әслиндә исә јолун бу һиссәсиндә күман едилән јохушлуг јохдур, автомобилин һәрәкәти истигамәти, һәр јердә олдуғу кими, ениш истигамәтиндә јерин чазибә гүввәси тә'сири илә баш верир. Јолунуз Ашыглы кәнди јанындан кечсә, буну һәр бириниз јохлаја биләрсиниз: јолун «гәрибә» һиссәсиндә өзүнүзлә апардығыныз сују јола төкүн вә онун ахма истигамәтинә диггәт един. Јағышлы күн олдугда исә елә јағыш сујунун ахма истигамәти илә марагланын. Сиз ашкар едәчәксиниз ки, су Кәнчә истигамәтиндә ахыр вә бу истигамәт автомобилин өзбашына һәрәкәти истигамәти илә ејнидир. Демәли, јол бурада Кәнчә истигамәтиндә енишдир вә автомобил дә енишә доғру һәрәкәт едир.

Бәс, нә үчүн мүшаһидәчи сәһв едир? Бу, мүшаһидәчинин үфүг хәттини әтраф релјефә (тәпәләрә, әкин саһәләринә) нәзәрән сечмәси вахты бурахдығы сәһвин нәтичәсидир. Бурада јолкәнары саһәләрин вәзијјәти һәгиги үфүг хәттинә нәзәрән кифајәт гәдәр маилдир. Илк бахышдан мүшаһидәчи кортәбии бу маиллијин дујмур, үфүг хәтти истигамәтинин сечилмәсиндә сәһв едир. Нәтичәдә ади «көрмә алданмасы» тәләсинә дүшүр.

Мәсәләнин белә садә олдуғуна көрә јерли чамаат, о чүмләдән кәнчәлиләр һеч дә һејфсләнмәсинләр. Өз гонагларына онлар јенә дә Ашыглы кәнди јахынлығындакы јол «иллүзијасыны» һәвәслә көстәрсинләр. Лакин нүмајишин лап сонунда фәхр илә десинләр: «Сиз елмдә «көрмә алданмасы» адланан ефектә даир ән парлаг, бәлкә дә һәләлик јеканә әјани мисалын шаһиди олдунуз». Гејд едәк ки, индијә кими әдәбијјатда бу ефект кағыз үзәриндә һәндәси хәтләр дүзүлүшү илә сөнүк шәкилдә нүмајиш етдирилир. Доғрудан да кәнчәлиләрин јүксәк дәрәчәдә сајыглығы нәтичәсиндә физика дәрсликләринә дүшмәјә лајиг олан «көрмә алданмасы» ефектинин әјани мисалы ашкар едилмишдир.

Видади ӘЛИЈЕВ,
Азәрбајчан Иншаат Мүһәндисләри Институтунун профессору, физика-ријазијјат елмләри доктору.

Азәрбајчан ССР Халг Тәһсили Назирлији

Ч. ИЛДЫРЫМ АДЫНА АЗӘРБАЈЧАН ПОЛИТЕХНИК ИНСТИТУТУ

1988—1989-чу дәрс или үчүн «Кәнч тәдгигатчылар» мәктәбинә

ДИНЛӘЈИЧИ ГӘБУЛУ Е'ЛАН ЕДИР.

Мәктәбин әсас мәгсәди исте'дадлы кәнчләри ашкар етмәк вә али мәктәбә гәбул заманы кәнчләр арасында апарылан пешәјөнүмү ишинин кејфијјәтини јахшылашдырмагдыр.

Мәктәбдә ашағыдакы ше'бәләр фәалијјәт көстәрир:

«Кәнч ријазијјатчы-програмчы»;

«Кәнч електрончу»;

«Кәнч робот техники»;

«Кәнч радиотехник»;

«Кәнч металлург»;

«Кәнч сојудучу техники»;

«Кәнч автомобилчи».

Мәктәбә орта мәктәбин 10-чу синиф шакирдләри вә мә'зунлары гәбул олунурлар. Динләјичиләр үчүн сечилмиш истигамәтләрдә Азәрбајчан Политехник Институтунун алим вә мүтәхәссисләри тәрәфиндән мүһазирәләр, лабораторија вә тәчрүбә мәшғәләләри, һәмчинин дәрнәкләр тәшкил едиләчәкдир. Мәшғәләләр Азәрбајчан вә рус дилләриндә кечириләчәкдир.

Мәктәби «јахшы» вә «ә'ла» гијмәтләрлә битирән динләјичиләрә диплом вериләчәкдир. Диплом аланлар института гәбул имтаһанларынын нәтичәләринә көрә кечирилән мүсабигәдә үстүнлүк газаначаглар.

«Кәнч тәдгигатчылар» мәктәбиндә мәшғәләләр 1988-чи ил нојабрын 15-дән 1989-чу ил апрелин 30-дәк апарылачагдыр.

Гәбул олунмаг истәјәнләр мәктәбин директорунун адына әризә вә 2 фотошәкил (3Х4 см. өлчүдә) тәгдим етмәлидирләр.

Әризәләр нојабрын 15-дәк һәфтәнин чүт күнләри саат 14-дән 16-дәк ашағыдакы үнванда гәбул едилир: Бакы, Нәриманов проспекти, 25, «Кәнч тәдгигатчылар» мәктәби (Азәрбајчан Иншаат Мүһәндисләри Институтунун III корпусу, I мәртәбә, 108-чи отаг).

РЕКТОРЛУГ.

«Одлар јурду» гәзетинә абунә јазылын!

Әзиз охучулар!

Харичдә јашајан һәмвәтәнләрлә Азәрбајчан Мәдәни Әлагәләр Чәмијјәтинин — «Вәтән» чәмијјәтинин органы «Одлар јурду» гәзети өз сәһифәләриндә талејин һөкмү илә гүрбәтә дүшмүш һәмвәтәнләри халгымызын ичтимаи-сијаси, елми-техники вә сосиал-мәдәни саһәләрдә газандығы наилијјәтләрлә таныш едир. Гәзетин сәһифәләриндә милли мәдәнијјәтимиз, инчәсәнәтимиз, тарихимиз, ана дилимиз, әдәбијјатымыз вә мә'нәвијјатымызла бағлы јазылара кениш јер верилир. Бурада һәмчинин харичдә јашајан һәмвәтәнләрин һәјаты вә проблемләри ишыгландырылыр, «Вәтән» чәмијјәти тәрәфиндән республикамыза дә'вәт едилән танынмыш азәрбајчанлы елм вә сәнәт адамлары илә мүсаһибәләр, харичдә фәалијјәт көстәрән Азәрбајчан мәдәнијјәт мәркәзләри, чәмијјәт вә тәшкилатлары, мәтбуат органлары һаггда јазылар дәрч олунур. Гәзетдә јахын тарихимизин гаранлыг сәһифәләри, унудулмуш вә ја биртәрәфли гијмәтләндирилмиш көркәмли шәхсијјәтләри барәдә јенидәнгурма вә ашкарлыг ишығы алтында јазылар чап едилир.

Гәзетин 1989-чу ил јанвар ајынын 1-дән е'тибарән абунә јолу илә јајылмасы нәзәрдә тутулмушдур. «Одлар јурду» ајда ики дәфә мүасир әлифба илә, бир дәфә әрәб, бир дәфә латын әлифбасы илә Азәрбајчан дилиндә чыхачагдыр.

Абунә «Сојузпечат»ын јерли акентликләри, ше'бәләри вә ичтимаи мүвәккилләри тәрәфиндән һәјата кечирилир. Идарә, мүәссисә, колхоз вә совхозларда, тәһсил очагларында абунә јазылмаг үчүн мәтбуаты јајан ичтимаи мүвәккилләрә мүрачиәт едә биләрсиниз. Фәрди абунә үчүн һеч бир мәһдудијјәт гојулмур.

ИЛЛИК АБУНӘ ГИЈМӘТИ 1 МАНАТ 44 ГӘПИКДИР. ГӘЗЕТИН ИНДЕКСИ 66823-дүр.

«ОДЛАР ЈУРДУ» ГӘЗЕТИНӘ ВАХТЫНДА АБУНӘ ЈАЗЫЛМАҒЫ УНУТМАЈЫН!

«ВӘТӘН» ЧӘМИЈЈӘТИ.

ӘЗИЗ ОХУЧУЛАР!

«Кәнчлик» — «Молодост» журналына абунә јазылышы һеч бир мәһдудијјәт гојулмадан давам едир. Сиз «Сојузпечат»ын бүтүн шәһәр вә рајон ше'бәләриндә журнала абунә јазыла биләрсиниз.

«Кәнчлик» журналынын индекси 76344, «Молодост» журналынын индекси 76433-дүр. Журналын абунә гијмәти: иллик—4 манат 20 гәпик, јарымиллик—2 манат 10 гәпикдир.

БИЛДИРИШ

Ј. Һ. Мәммәдәлијев адына Нахчыван Дөвләт Педагожи Институту 1988—1989-чу тәдрис илинин биринчи јарысында һәр ајын үчүнчү истираһәт күнү (нојабрын 20-дә вә декабрын 18-дә саат 10-дан 15-дәк) вә һабелә һәр һәфтәнин икинчи вә дөрдүнчү күнләри (саат 14-дән 17-дәк) јохлама ишләринин мүсаһибә јолу илә гәбулу вә мәсләһәт алмаг үчүн **«ГИЈАБИЧИ КҮНҮ»** кечирир.

Курс ишләринин мүдафиәси нојабрын 28-дән башлајараг бир ај мүддәтиндә кафедраларда «Гијабичи күнү»ндә һәјата кечириләчәкдир.

Академик борчу олан тәләбәләр тә'чили олараг факүлтә деканларына мүрачиәт етмәлидирләр.

Гијабичи тәләбәләрдән јухарыда көстәрилән графикләрә чидди әмәл етмәләри хаһиш олунур.

Ректорлуг.

Редактор Ј. КӘРИМОВ.

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН ҮНВАНЫ: 370146, БАКЫ—146, МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ, 529-чу МӘҺӘЛЛӘ.

Редаксија VIII мәртәбәдә јерләшир.

ТЕЛЕФОНЛАР: Редактор—32-12-65; редактор мүавини—32-12-46; мәс'ул катиб—32-60-95; ше'бәләр: комсомол һәјаты вә әмәкчи кәнчләр—32-19-27; тәблиғат вә коммунист тәрбијәси—32-60-62; елм вә тәдрис мүәссисәләри—32-19-09; јарадычы кәнчлик вә естетик тәрбијә—32-19-08; мәктублар—32-29-11; бөлмәләр: бәдән тәрбијәси, идман вә күтләви мудафиә ишләри—32-60-62; комсомол прожектору—32-60-62; корректор—32-19-21; фотолабораторија—32-60-66; мә'лумат үчүн—38-53-69; мүһасибат—32-79-44; е'ланлар—38-53-63.